

T.C.

ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ

SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

SOSYAL HİZMET ANABİLİM DALI

SOSYAL HİZMET YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**AKRAN ZORBALIĞINDA KÜFÜR KULLANIMININ OKUL
SOSYAL HAYATINA ETKİLERİ**

Serkan TUNÇ

Tez Danışmanı

Prof. Dr. İsmet Galip YOLCUOĞLU

İstanbul, 2019

T.C.

ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ

SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

SOSYAL HİZMET ANABİLİM DALI

SOSYAL HİZMET YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**AKRAN ZORBALIĞINDA KÜFÜR KULLANIMININ OKUL
SOSYAL HAYATINA ETKİLERİ**

Serkan TUNÇ

Tez Danışmanı

Prof. Dr. İsmet Galip YOLCUOĞLU

İstanbul, 2019

T.C.
ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Anabilim Dalı : Sosyal Hizmet

Program : Sosyal Hizmet

Öğrenci No : 174205008

Öğrenci Adı Soyadı : Serkan TUNÇ

“Akran Zorbalığında Küfür Kullanımının Okul Sosyal Hayatına Etkileri” isimli çalışma aşağıdaki jüri tarafından 27.05.2019 tarihinde yapılan sınavda Yüksek Lisans Tezi olarak oybirliğiyle kabul edilmiştir.

Jüri Başkanı : Dr. Öğretim Üyesi Abdulhakim BEKİ
(Üsküdar Üniversitesi)

İmza

Danışman : Prof. Dr. İsmet Galip YOLCUOĞLU
(Gelişim Üniversitesi)

İmza

Üye : Dr. Öğretim Üyesi Aslıhan NİŞANCI
(29 Mayıs Üniversitesi)

İmza

ONAY

Bu tez, yukarıdaki jüri üyeleri tarafından uygun görülmüş ve Enstitü Yönetim Kurulu'nun tarih vesayılı kararıyla kabul edilmiştir.

Doç.Dr. Türker Tekin ERGÜZEL
Enstitü Müdür V.

ÖZET

Toplumlar, ruh sağlığı yerinde, iyi yetişmiş üyelerinin yetenekleri ve aynı zamanda erdemleri sayesinde diğer toplumlardan üstün olabilirler. İnsanı diğer canlılardan ayıran fark, diğer insanlara göstereceği iyi niyetli yaklaşım ile ölçülebilir. Hayvani isteklerinden arınabilen birey, topluma faydalı olan, topluma ait kuralları benimseyen, diyerkamlığı hayatında uygulayabilen bir toplum üyesi olmaya hak kazanır. Her istediğini istediği zamanda yapmaz, toplumun cezalandırıcı gücünden daha ziyade bireysel vicdanını geliştirir. Eylemlerinde bunu dikkate alır. Sadece toplumun cezalarından çekinen birey, bulduğu ilk kontrolsüz ortamda dizginleyemediği istekleri ile başbaşa kalacak ve isteklerini uygulamaktan çekinmeyecektir.

Birey bir çok alışkanlığını ve sosyal olmayı okul ortamında kazanır. Öğrenme sırasında yanlış kodlanan bilgiler, genel kabul görmüş anlamı ile hatalı eylemleri meşru olarak algılamasına neden olur. Bu eylemlerden dolayı beklenen pişmanlık ve telafi etme isteği kaybolur.

Okul hayatında akran zorbalığına maruz kalan çocukların bu davranışlar ile başa çıkabilme yeteneklerine henüz ulaşamadıkları varsayılarak, rehberliğe ve çoğunlukla müdahale eylemlerine ihtiyaç duydukları görölmektedir. Çocuklarda “ben merkezci “ düşünce döneminden “toplumsal düşünceye” geçiş okul çağında gerçekleşmektedir. Bu yaş gurubundaki çocukların bakış açılarına göre herkes zorba veya herkes kurbandır. Bilinen bir hikayede; gözleri iyi görmeyen bir çocuğunun “neden söylemedin” sorusuna verdiği cevap manidardır.

“- Herkes böyle görüyor sandım.”

Ben merkezci dönemde bebeğe göre kendisinin karnı aç ise herkes açtır. Üşüdüğünde herkes üşüyordur. Çocuğun çevresini algılamasına, kendisinden başkalarının da varlığına alışması bu dönemi atlatabilmesi ile mümkün olacaktır.

Araştırmacının eğitimci olması ve farklı devlet okullarında öğretmenlik yapması sebebi ile bir çok zorbalık türüne şahit olmuştur. Yıllar içinde küfür ve zorbalık eylemlerinin gitgide daha küçük yaşlarda göröldüğu ve salgın bir hastalık gibi bulaşarak yayıldığı inancı ile yayılmasının ve mutlak suretle önlenmesinin gerekli olduğu görüşüne sahiptir. Türkiye’de devlet okullarında “Akran Zorbalığı” ve özellikle “küfür” kapsamında yapılan araştırmalarda göröldüğu üzere, “zorba” rolünü genel çoğunluk ile ataerkil aile

yapısının erkek baskın davranışlara dayandıracağımız erkek öğrencilerin aldığı görülmektedir. Kız öğrencilerin beklenenin aksine, neredeyse erkek öğrenciler kadar küfür eyleminde buldukları ve özellikle bu eylemlerini kendi hem cinsleri arasındayken sıklıkla tekrar ettirdikleri görülmektedir.

Araştırmanın uygulandığı İstanbul ili Tuzla ilçesindeki okulların bazıları, ilçedeki diğer okullara göre sosyoekonomik seviyeleri daha düşük öğrenci-veli potansiyeline sahiptir. On iki yıllık zorunlu eğitim çerçevesinde ilkokul ve ortaokullar ayrılmış olup, farklı binalarda eğitim öğretime devam etmektedirler. Dolayısıyla ilkokuldan mezun olan öğrencinin adrese dayalı nüfus sistemine göre hangi ortaokula gideceği öncesinde bellidir. Bu husus araştırma içerisinde dikkate alınmıştır. Akran zorbalığı ve küfür bulgularında en fazla sosyoekonomik durumu en düşük seviyede olan ilkokulda görüldüğü ve bu okulun devamı niteliğinde olan ortaokulda da yüksek seviyede olduğu tespit edilmiştir. Bunların yanısıra araştırmada elde edilen bulguya dayanarak, öğrencilerin %75,2 oranında en az bir kez küfür saldırısına uğradıkları belirlenmiştir.

Çalışma ile eşzamanlı olarak araştırmacının görev yaptığı okullarda yürütülen “Eyvah Çocuğum Küfür Ediyor” seminerlerinde velilerle yapılan görüşmelerde, velilerin küfür eylemini ve özellikle çocuklarının bu eylemlerde bulunmalarını kesinlikle onaylamadıkları, lakin buna engel olacak tedbirler de almadıkları ve de çoğunlukla kendi çocuklarının küfür etmelerine rol-model oldukları da görülmektedir.

Çalışma sonunda oluşan genel kanaat neticesinde, okullarda değerler eğitimi adı altında uygulanan eğitim programına, ahlaki değerleri ve toplum kurallarına uyum sağlamanın önemini belletecek uygulamalarında dahil edilmesi faydalı olacaktır.

Okullarda yıllardır eğitimciler tarafından eylemin sönmesini hedef alan görmezden gelme tekniği kesinlikle çalışmamaktadır. Sıklığı ve eylem boyutu katlanarak artan, kötü söz söyleme ve küfür kullanımına, eylemin gerçekleştiği anda müdahale edilmelidir. Okul ortamında küfür kullanımı kayıt altına alınmalı, eylem frekansları takip edilmeli, velilerinde dahil edileceği bilgilendirici ve bu konuya dikkat çekmeyi amaçlayan seminer ve benzeri uygulamalar yapılmalı, çevresine karşı kibar ve medeniyet sınırları içinde davranışlar sergileyen öğrenciler övülmeli ve hatta ödüllendirilerek, diğer öğrenciler açısından da özenilecek davranışın ne olduğunun anlaşılmasının sağlanması gereklidir.

Anahtar Kelimeler: Okul, Akran Zorbalığı, Küfür

ABSTRACT

Societies, mental health, well-trained members of the ability and at the same time due to virtue can be superior to other societies. The difference that distinguishes man from other living things, can be measured by well-intentioned approach to show to other people. The individual acquires a lot of habit and being social in the school environment. Information that is miscoded during learning causes it to perceive erroneous actions as legitimate. It is seen that children who are exposed to "Peer Bullying" in school life need guidance and mostly intervention actions, assuming that they have not yet reached their ability to cope with these behaviors.

The transition from "egocentric" thinking era to "social thinking" thought in children takes place in the school age. According to their point of view, everyone is a bully or everyone is a victim. As seen in the studies in the state schools where Turkish education system is applied, Peer Bullying and especially the "Profanity" as seen in the context of research, the role of Bullying is generally seen as male students in male patriarchal family structure.

Contrary to expectations, female students were observed to act as profanity almost as male students, and they frequently repeat their actions especially when they were between their sexes.

In seminars called "Eyvah Çocuğum Küfür Ediyor / My Child is Acting as Profanity" conducted concurrently in the schools where the researcher was employed, the parents did not approve of the profanity action but they did not take any measures to prevent it. They have mostly seen as role-models in their children's profanity.

The technique of ignoring the school aimed at extinction of the action by educators for years is definitely not working. The use of bad words and profanity should be intervened at the time of the action, In the school environment, use of profanity should be recorded and action frequencies should be followed.

Parents should be included in the informative and seminars and similar practices aimed at attracting attention to this issue should be done.

The students who are polite, should be praised and even rewarded.

Keywords: *School, Peer Bullying, Profanity*

TEŞEKKÜR

Hayatını bana adayan eşim Berrin ve sevgili oğullarım Ali Metehan, Levent Efekan, Mustafa Teoman ve Atilla Kağan'a gösterdikleri sabır için teşekkür ederim.

Yüksek lisans ders ve sonrası yazım aşamasında kitapları en büyük destekçim olan, tez danışmanım olmayı kabul eden, bilgi ve tecrübelerini esirgemeyen, çok değerli yüksek lisans hocam Prof. Dr. İsmet Galip YOLCUOĞLU' na teşekkür ederim.

Bilgi ve tecrübelerini içtenlikle bizlerle paylaşan çok değerli hocalarımız başta, Üsküdar Üniversite Sosyal Hizmet Bölüm Başkanı Doç. Dr. İsmail BARIŞ ve nezdinde Doç. Dr. Zülfikar ÖZKAN, Prof. Dr. Abdullah KARATAY, Prof. Dr. Ebulfez SÜLEYMANOV ve Dr. Öğretim Üyesi Hasan Hüseyin TAYLAN hocalarıma ayrı ayrı teşekkür ederim.

Yardımlarını esirgemeyen sevgili Bülent KAÇAR 'a teşekkür ederim.

Ayrıca Tuzla İlçesindeki okullarda uyguladığımız anketi içtenlikle cevaplandıran sevgili öğrencilerim ve yardımlarını esirgemeyen Emine Yıldız Ortaokulu, Gazi Mustafa Paşa İlkokulu, Mevlana İmam Hatip Ortaokulu öğretmen ve idarecilerine emekleri için teşekkür ederim.

Kardeşlerim Ercan ve Nagihan 'a hayat boyu destekleri için teşekkür ederim.

Bu tezi yazdığım yaşlarda vefat eden babam Ali TUNÇ ve onun eksikliğini hissettirmeyen sevgili annem Ayşe TUNÇ 'a teşekkür ederim.

Serkan TUNÇ

10.05.2019

BEYAN

Bu çalışmanın kendi tez çalışmam olduğunu, planlanmasından yazımına kadar hiçbir aşamasında etik dışı davranışım olmadığını, tezdeki bütün bilgileri akademik ve etik kurallar içinde elde ettiğimi, tez çalışmasıyla elde edilmeyen bütün bilgi ve yorumlara kaynak gösterdiğimi beyan ederim.

10.05.2019

Serkan TUNÇ

İÇİNDEKİLER	Sayfa No
ÖZET	i
ABSTRACT	iii
TEŞEKKÜR	iv
BEYAN	v
İÇİNDEKİLER	vi
TABLolar DİZİNİ	viii
KISALTMALAR DİZİNİ	x
GİRİŞ	1
1. ARAŞTIRMANIN KURAMSAL ÇERÇEVESİ	3
1.1. Küfrün Tanımı ve kapsamı	4
1.2. Küfrün tarafları	6
1.2.1. Kurban	6
1.2.2. Zorba	8
1.2.3. Kurban – Zorba	9
1.3. Türkiye’de Küfür Algısı	10
1.4. Dünyada Küfür Algısı	12
1.5. Küfrün Tarihsel Gelişimi	13
1.6. Okul Güvenliği	14
2. KÜFÜR KULLANIMININ NEDENLERİ	15
2.1. Öğrenme	15
2.2. Aile ve Sosyal Çevre	17
2.3. Göç ve Geleneksel Kültür	17

2.4. Duyguların İfade Edilemediği Durumlar.....	19
2.5. Gelişim Dönemi Sorunları.....	20
2.6. Akran Etkileri.....	21
3. GEREÇ VE YÖNTEM	
3.1. Araştırmanın Amacı ve Önemi.....	23
3.2. Araştırma Yöntemi.....	24
3.3. Araştırma Soruları	25
3.4. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi.....	25
3.5. Verilerin Toplanması.....	26
3.6. Süre ve Olanaklar.....	26
3.7. Araştırmanın Sınırlılıkları.....	26
4. BULGULAR VE YORUM.....	27
5. TARTIŞMA.....	48
6. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	53
7. KAYNAKÇA.....	57
8. EKLER.....	61
Ek 1. Anket Formu.....	62
Ek 2. Araştırma İzni.....	66
Ek 3. Etik Kurul Onayı.....	67
Ek 4. Özgeçmiş	68

TABLolar DİZİNİ

Tablo 1	- Katılımcı Öğrencilerin Yaşları	25
Tablo 2	- Katılımcı Öğrencilerin Cinsiyetleri	26
Tablo 3	- Katılımcı Öğrencilerin Cinsiyet ve Yaşa Göre Oranları- Çapraz tablo	26
Tablo 4	- Öğrencilerin Küfrün Nerede Yaygın Olduğu Konusundaki Görüşleri	26
Tablo 5	- Katılımcı Öğrencilerin Kimin Daha Fazla Küfür Ettiğine Yönelik Görüşleri	27
Tablo 6	- Katılımcıların Kadınların Küfür Etmelerine Dair Görüşleri	28
Tablo 7	- Katılımcıların, Erkeklerin Küfür Etmelerine İlişkin Görüşleri	29
Tablo 8	- Katılımcıların, Erkek ve Kadınların Küfür Etmelerine dair Görüşlerinin Çapraz Tablo ile Karşılaştırılması	30
Tablo 9	- Katılımcıların Küfür Etmelerine Sosyal Medyanın Etkisi	30
Tablo 10	- Katılımcıların Günlük Hayatta Küfür Kullanım Sıklıkları	31
Tablo 11	- Katılımcıların, Günlük Hayatta Küfür Etme Oranları ile Sosyal Medyada Küfür Etme Oranları Arasındaki İlişki – Çapraz Tablo	32
Tablo 12	- Katılımcıların Arkadaşlarına Küfür Etme Oranları	32
Tablo 13	- Katılımcıların Küfür Etme Nedenleri, Çoklu Cevap	33
Tablo 14	- Katılımcıların, Büyük Ve Küçüklerin Küfür Kullanım Oranı Hakkındaki Görüşleri	33
Tablo 15	- Katılımcıların Küfür Duyduklarında Hissettikleri Duygular	34
Tablo 16	- Katılımcıların Küfür Duydukları İnsanlar- Çoklu cevap	35
Tablo 17	- Katılımcıların Küfür Duyduğu Sosyal Medya Araçları – Çoklu Cevap	36

Tablo 18 - Katılımcı Öğrencilerin Küfür Duyduğu Okul Bölümleri	37
Tablo 19 - Katılımcı Öğrencilere Diğer Öğrencilerin Küfür Etme Oranları	38
Tablo 20 - Katılımcı Öğrencilerin, Küfür Etme ve Küfre Maruz Kalma Durumları Arasındaki İlişki – Çapraz Tablo	39
Tablo 21 - Katılımcıların, Arkadaşları Tarafından Hakarete Uğrama Durumları	40
Tablo 22 - Katılımcı Öğrencilerin Arkadaşları Tarafından Fiziksel Şiddete Uğrama Oranları	40
Tablo 23 - Katılımcı Öğrencilerin Fiziksel Şiddete Maruz Kalma ve Küfür Şiddetine Maruz Kalması Arasındaki İlişki – Çapraz Tablo	41
Tablo 24 - Katılımcı Öğrencilerin Hakarete Uğrayan Birini Gördüklerinde Verdikleri Tepkiler	42
Tablo 25 - Katılımcı Öğrencilerin Okulda Güvenli Hissetme Oranları	43
Tablo 26 - Katılımcı Öğrencilerin Sevilme Algıları	44
Tablo 27 - Katılımcı Öğrencilerin İhtiyaç Duyduklarında Yardım Bulabilme Bulamama Algıları	45
Tablo 28 – Katılımcı Öğrencilerin Okulda Mutlu Hissetme Durumları	46
Tablo 29 - Katılımcı Öğrencilerin Ev’de Mutlu Hissetme Durumları	46
Tablo 30 - Katılımcı Öğrencilerin Okul ve Ev’de Mutlu Hissetme Durumları Çapraz Tablo	47

-

KISALTMALAR DİZİNİ

AKT : Aktaran

ARK : Arkadaşları

BEP : Bireyselleştirilmiş Eğitim Planı

MEB : Milli Eğitim Bakanlığı

SPSS : Sosyal Bilimler için İstatistik Paket (Bilgisayar programı)

TDK : Türk Dil Kurumu

VB : Ve Benzeri

% : Yüzde

DİB : Diyanet İşleri Başkanlığı

GİRİŞ

Okullar bireylerin yaşamlarında ailesi dışında sosyalleştiği önemli kurumlardır. Eğitim kurumları öğrencilerin akademik başarılarını artırmalarının yanı sıra kişiliklerinin gelişiminde önemli rol oynarlar. Sağlıklı ortamda yetişen bireylerin oluşturacağı toplum yapısı da güçlü ve pekişmiş olacaktır.

“Okul, yetişkin hayatında alacağımız görevler için hazırlanmamızda, temel oluşturan bir kurum olup, burada kazanılan bilgiler daha sonraki öğretim yaşamımızdaki başarıları da büyük ölçüde etkilemektedir” (Duyan ve ark, 2014, s.185). Günümüzde okullarda ciddi boyutlarda disiplin sorunları yaşanmaktadır. Daha önceleri disiplin sorunları denildiğinde; söz almadan konuşmak, sınıfta sakız çiğnemek, koridorlarda koşmak gibi davranışlar kastedilirdi. Oysa günümüzde okulda yaşanan sorunlar arasında; sözel veya fiziksel zorbalık, şiddet, madde kullanımı, tehdit, taciz, yaralama ve hatta cinayet vakaları görülebilmektedir.

“Çocuklar, zamanlarının büyük kısmında okullarda akranları ile birlikte. Devlet okullarında çalışan öğretmenlerin karşılaştığı sorunlar; arkadaşlarını şikâyet, izin almadan konuşmak, küfür etmek ve küfürlü konuşmak olarak belirtilmektedir (Ilgar, 2014, s.1).

Dünyada eğitim sistemleri bakımından en iyi seviyedeki ülkeler incelendiğinde, bu ülkelerin aynı zamanda, dünyanın en gelişmiş ülkeleri de olduğunu görmekteyiz. Eğitim kalitesi, eğitime harcanan bütçe ile doğru orantıda seyretmektedir. Eğitimin, ülkelerin gelişmişlik düzeylerine etki ettiğini ve dünyadaki ekonomik ve dolayısı ile siyasi konumlarını da belirlediği bilinen bir gerçek olduğundan, bu sebeple birçok ülke eğitime büyük yatırımlar yapmaktadır (Yolcuoğlu, 2015, s.53).

Eğitim öğretimin önünde engel teşkil edebilecek sorunlar arasında önemli yer tutan akran zorbalığının, okul sosyal hayatına olumsuz etkileri olduğu düşünülmektedir. Bu çalışma; akran zorbalığında küfür konusunda yapılan çalışmaların sayısının artırılması ve literatüre katkı sağlaması açısından önemli görülmektedir. Küfür eylemleri; insanların onur, şeref ve haysiyetlerine kasteden, yaşam kalitelerinin bozulmasına neden olan, zaman zaman mahkemelerde dava konusu edilen ve hatta ölüm veya yaralamalı saldırılar ile sonuçlanabilmektedir. Küfür eylemlerini, sadece ayıp ve sakıncalı kelimeler oldukları

için görmezden gelmek, basit meseleler kategorisinde değerlendirmek bilimsel bakış açısına göre kabul edilebilir bir durum değildir.

Dil yapısı gereği değişkendir, kullanmadığı kelimeleri yenisi ile değiştirir ya da unuttur. Ait olduğu toplumun çalkantıları, dili zenginleştirir. Türkiye, darbeler, siyasi olaylar, krizler, ekonomik sarsıntılar, savaşlar, terör vb. nedenler ile bu anlamda geniş bir hafızaya sahiptir. Türk dil yapısında, kelimelerin farklı vurgulanması sonucunda gerçek anlamları dışında daha farklı anlamlar da kazanabilmektedir. Türk dil yapısının zengin olmasından kaynaklanan bu özellik suiistimallere açıktır.

Bu araştırma Türkiye’de ilkökul ve ortaokul eğitim yaşı olan 6 – 15 yaş grubu ile yapılan anket çalışmasına ve araştırmacının kişisel gözlemlerine dayanmaktadır. Çalışmada 2018-2019 Eğitim-öğretim yılı ikinci döneminde İstanbul ili Tuzla ilçesinde bulunan iki ilkökul, iki ortaokul ve bir imam hatip ortaokulu olmak üzere beş ayrı okulda, 224 kız, 218 erkek olmak üzere toplam 442 öğrencinin görüşleri alınmak suretiyle değerlendirilmiştir.

Katılımcıların seçilimi, tabakalı basit rastgele örnekleme yöntemi ile yapılmıştır. Bu yöntem; hedeflenen evrenin her katmandan rastgele seçim yapılmasına dayanmaktadır (Garson, 2009, s.795).

Okul paydaşları küfür ve zorbalık vakalarına müdahil olduklarında, bürokrasi yoğunluğuna ekstra yük, veliler ile uğraşmak zorunda kalmak, fazladan yazışmalar ve kırtasiye işlemleri yapmak zorunda kalacaklardır. Maddi sıkıntılar ile uğraşan eğitimcilerin müfredatta yazmayan, zümre toplantılarında konuşulmasına gerek görülmeyen, Milli Eğitim ilçe müdürlüklerinden yazı ile tebliğ edilmemiş sorunlar için fazladan emek harcamalarını beklemek, veliler tarafından şikâyet edilme ve soruşturma geçirme olasılığı düşünüldüğünde görmezden gelme yöntemini açıklamaya yetecektir.

Yurt dışında yapılan bir çalışmada öğretmenlerin % 65’inin zorbalık olaylarıyla ilgilenmediğine ilişkin bulgular mevcuttur (Limber, 2002’den akt. Öksüz, 2012, s.1928).

1. ARAŞTIRMANIN KURAMSAL ÇERÇEVESİ

1.1. Küfrün Tanımı ve Kapsamı

Sövme, sövmek için söylenen söz, küfür, istem dışı söylenmediğinde muhatabını incitmek, derinden yaralamak, duygusal olarak sarsmak amacı taşır (TDK, 2019). Erişim Tarihi 02.10.2019

Melissa Mohr, küfrü dilin bastırılmaya ve kontrol edilmeye çalışılan karanlık yüzü olarak tanımlar (Mohr , 2015, s.13).

Birçok filozof, insanın küfre yakın cümleler ile konuşmaya başlamış olduğu görüşünü savunur (Montagu, 2001:5-7).

Çalışma yapılırken küfür kavramında sınırlandırma yapabilmek açısından belli çerçeveler çizilmiş olmasına rağmen, argo, kötü söz, aşağılama, hakaret ile iç içe geçmiş farklı kavramlar ile arasına kesin çizgiler koymak tanımlama bakımından mümkün olmamaktadır. İncelemenin sınırı belirlenirken, aşağıdaki gibi gruplandırma yapılmıştır.

- Toplum tarafından söylenmesi ayıp sayılan, cinsel içerikli, karşı tarafı cinsel anlamda tehdit manası taşıyan sözler, eril bakış açısı ile kadın cinsine yönelik yapılan eylem gerçek anlamda tehdit içermediği gibi kadınlar tarafından da, gerçekte sadece erkekler tarafından yapılabilmesi mümkün olan eylemlerin tehdit gereci olarak kullanılması. “ Sin- kafli küfürler “
- Hayvan isimlerinin karşı tarafı hayvanlarla aynı seviyede göstererek aşağılamayı amaçlayan sözler; köpek, hayvan, eşek, ayı, öküz, domuz, şebek, maymun vb.
- Pis olarak kabul gören kelimelerin muhatap ile benzer olduğunu belirten sözler, bok, pislik, çöp
- Bedeni yetersizliklere vurgu yapılarak muhatabın eksiklikleri dolayısı ile acı çekmesini sağlamaya yönelik sözler; cüce, kel, sarı, topal, çilli, çolak, aksak, yarımadam, kör vb.
- Bireyin, diğer bireylerden farklılıklarını toplum tarafından genel kabul görmüş kurallara dayandırarak aşağılanması için kullanılan kelimeler; eşcinsel, ibne, homo, top, lezbiyen vb. Bu ifadeler ağırlıklı olarak cinsel tercihleri işaret eder. Bu tercih bireyin fizyolojik durumu bakımından kaçınılmaz olsa dahi göz ardı edilmektedir.

- Siyasi içerikli kullanılan kelimeler; kızıl komünist, komünist, kafatasçı, anarşist, yobaz, entel, CHP zihniyetli, gezici vb.
- Zekânın küçümsendiği ifadeler; salak, aptal, avanak, gerzek, geri zekâlı, mal, lan, ulan vb.
Lan: Fransızca'da eşek, merkep, g*t, aptal, salak, eşek adam gibi anlamlara gelmektedir. Anadolu işgalinde Fransız askerlerinin çokça kullandıkları anlatılmaktadır (Glosbe, 2019).
- Dinsel durumlar için kullanılan ifadeler; Tanrının kemiğine, dinsiz, Allahsız, kâfir, gâvur, ateist, yobaz, namazsız, abdestsiz, vb.
- Beddua etmek için kullanılan kelimeler; öl, geber, zıbar, kahrol, sürün, Allah belanı versin, kahretsin vb.
- Etnik kökene hakaret etmeye yönelik ifadeler; Ermeni tohumu, çingene, pis kürt, alevi, kızılbaş, Suriyeli vb.
- Aileyi hedef alan kelimeler; ananı, bacını, sülaleni, yedi ceddini, kaynananı vb.

Araştırmacının küfür kavramına yaklaşımı, karşı tarafı üzen, tedirgin olmasını sağlayan, ruhsal sıkıntılar yaşamasına neden olan, aşağılama, hakaret, argo ve kötü söz olarak kategorilere ayrılan kavramlara eşit bir yaklaşım sergilenmesinin gerektiği yönündedir. Ayıp sayılan, hakaret veya cinsellik içeren, karşı tarafı psikolojik anlamda sarsmayı amaçlayan, saldırı niteliği taşıyan her türlü söz küfür olarak değerlendirilmiştir. Gruplandırma yapılırken genel anlamda karşı tarafı manevi olarak sarsma niyeti taşıyan sözler bazen de hareketler olarak değerlendirilmiştir.

“Durkheim’ e göre her sosyal düzen, onu meydana getiren bireylerin dışında bağımsız olarak var olan ve kişilerin değişmelerine bakmadan devam eden bir gerçekliktir. Sosyal kurumlar birer kalıp, birer nehir yatağıdır; çocuklar ve gençler onun içinde şekillenir, oradan akıp giderler. Sosyal şekiller, bireyleri kendi istediği biçimde şekillendirmek için baskı ve zor kullanır. Sosyal kurumların güçleri, kurumların içinde geçerli kurallara riayet edilmemesi durumunda kendisini gösterir“ (Sertpolat, 2018, s:33).

Modern toplumlarda sosyal düzenin devamı esastır. Kültürel birikimlerle beslenen, kanunlarla şekillenen toplum yapısının korunması ve sürdürülmesi dilin korunması ile mümkün olacaktır.

1.2. Küfrün Tarafları

Bu bölümde küfrün tarafları arasında; zorba, kurban ve zorba-kurban kavramları incelenmiştir.

1.2.1. Kurban

Akran zorbalığında kurban olarak nitelendirilen bireyler, başkaları tarafından hakaret ve aşağılanmaya en az bir kez maruz kalmaktadır.

Kurban olmanın temel belirtileri arasında; isim takılması, dalga geçilmesi, sataşılması, tehdit edilmesi, dışlanması, emir verilmesi, oyunlara dâhil edilmemesi veya oyundan çıkarılması, şiddete uğraması, okul eşyalarının zarara uğramış olması veya kaybolması, kıyafetlerinin yırtılması veya kirlenmesi, huzursuz ve mutsuz tavırlar sergilemesi, vücudunda darp izleri görülmesi sayılabilir.

“Akran zorbalığına hedef edilen çocuklar genellikle alay edilen sataşılan gruptur ve akranları arasında pek popüler değildir. Bu çocukların diğerlerine göre daha kaygılı, güvensiz, duyarlı, dikkatli, yalnız ve benlik değerlerinin düşük olduğu dikkati çekmektedir” (Akgün, 2005, s.3).

Genel seyirde eylemin birincisinde durdurulması mümkün olmazsa tekrarlanması kaçınılmazdır. Kurbanlar zayıf görünen taraftır. Karşılıklı küfürleşme durumunda eylemin akabinde kurbanın da zorba olma olasılığı fazladır.

Ev ortamında ebeveynleri ile kaliteli zaman geçiremeyen, rahatlıkla konuşamayan, zorbalığın anlamı öğretilmemiş, zorbalığa uğrarsa ailesine bildirmesi gerektiğini bilmeyen çocuklar, zorbalığa uğradıklarında genellikle şu belirtileri gösterirler. Teneffüslerde genellikle yalnızdır, oyunlara fazlaca katılmazlar. Teneffüste nöbetçi öğretmenlere yakın olmak isterler. Sınıfta kolaylıkla söz alamazlar. Kısmen okul başarılarında ani düşüşler görülür. Fiziksel ve sosyal aktivitelere katılmak istemezler. Parti verme, arkadaşlarını eve davet etme gibi etkileşimlerden kaçınırlar. Başkalarının düzenlediği partilere katılmazlar ya da çağrılmazlar. Sabahları okula gitmek istemezler veya gitmemek için baş ağrısı, iştahsızlık, karın ağrısı gibi bahaneler üretebilirler. Geceleri uyanma, altını ıslatma, ağlama gibi eylemlerde bulunabilirler. Okul harçlığı dışında para isteyebilirler ve okul yolunu uzatabilirler. Ödev yapma isteği azalabilir. Tüm

enerjilerini, korkmak ve bir daha ne zaman zorbalığa uğrayacaklarının endişesi ile harcarlar. Okul aktivitelerinden ve zorbalığa uğrayacakları yerlerden uzak dururlar.

“Okulda zorbalık ve saldırganlık davranışlarına maruz kalan öğrencilerde fiziksel belirtilerde; mide ağrısı, yoğunlaşma güçlüğü, baş ağrısı yeme ve uyku problemleri yaşadıkları görülmektedir. Psikolojik etkiler de ise; sosyal kaygı, benlik saygısının azlığı, saldırganlık davranışlarında artış, travma sonrası stres bozukluğu, intihar riskinde artış gibi etkiler görülmüştür” (Flonnery, ve ark, 2004’den akt. Haskaya, 2016, s.1).

Zorbalık terminolojisinde iki tür kurbandan söz edilir. Birincisi pasif kurbandır. Bunlar utangaç, duyarlı, güvensiz ve aşırı korunmuş çocuklardır. Zorbalığa ağlayarak ya da kaçınarak tepki verirler ve durumdan çok etkilenirler. Kışkırtıcı kurbanlar ise daha az tanınırlar. Bunlar aynı zamanda saldırgan özellikler de gösterirler. Daha güçlü olanlar tarafından zorbalığa uğratılırken, kendinden daha güçsüz olanlara ise zorbalık yaparlar. Bazen etraflarındakileri o denli kışkırtırlar ki öğretmenler bile onların zorbalığa uğramayı hak ettiğini düşünür ve onları gerçek kurban olarak görmezler. Norveç örnekleminin %10’u bu grupta özdeşleştirilebilir bulunmuştur (Olweus, 1994, s.51).

Milli eğitim bakanlığı tarafından hazırlanmış olan, çocuğa yönelik şiddetin önlenmesi çalışması kapsamında; “şiddete maruz kalan çocuklarda; uyum azlığı, anti-sosyal davranışlar, okul devamlılığında azalma, dikkat eksikliği, okul başarısında düşüklük, riskli davranışlar, eşyalara bilerek zarar verme, özgüven eksikliği, okul korkusu, alkol ve madde bağımlılığı, huzursuzluk, depresyon, hatalı cinsel seçimler ve kendine zarar verme gibi olumsuz eylemler gözlenmektedir” (MEB, 2015, S:2).

1.2.2. Zorba

Zorbalık ile alakalı çalışmalar 1970’li yıllarda “Dan Olweus” tarafından başlatılmıştır. “Bir kişi, bir süre boyunca bir veya birden fazla kişinin olumsuz davranışlarına maruz kalırsa zorbalığa uğramış olur” (Olweus,1993’den akt, Ayas ve Pişkin, s:9, Koç, 2006’dan akt. Dönmez ve Özer, 2009, s.26).

En sık kullanılan tanım Olweus’un (1987) tanımıdır: “Bir kişi, diğer bir kişi veya kişiler tarafından kasıtlı, tekrarlı ve en azından bir süre devam eden olumsuz davranışlarla karşı karşıya bırakılıyorsa bu kişinin zorbalığa uğradığı söylenebilir”. Olumsuz davranışlar niyetli olarak bir kişiyi inciten, rahatsız eden veya bunu yapmaya çalışan

davranışlar olarak açıklanmıştır. Bu tanım rasgele saldırgan davranışı zorbalıktan ayırmamızı sağlar (Griffin ve Gross, 2004,s.379).

Öfkesini yeterince ifade edemeyen birey, tikslenme, iğrenme, hırs, kıskançlık, bıkkınlık, kandırılmışlık vb. duygularına hâkim olamadığında küfür etme eylemine başvurur. Bu bazen bir tercih iken kimi zaman engellenemez bir durumdur. Zaman içerisinde bu eylemi farkında olmadan tekrar ettirir. Zorbalar akranlarına oranla daha saldırganlardır. Tüm kontrolün kendilerinde olduğunu sanırlar. Fiziksel veya psikolojik zarar vermek amaçlarıdır.

Zorbalık, kurbanın korkmasına, acı çekmesine neden olan, taraflar arasında güçlerde dengesizliğin olduğu, güçlü çocuğun ondan daha az güçlü olana baskı yaptığı, kurban tarafından gelen kışkırtmanın olmadığı ve aynı çocuklar arasında tekrarlı olarak yapılan fiziksel, sözel ve psikolojik saldırıları içerir (Nansel ve diğ., 2001).

Okul sosyal hayatında kanıksanmaya başlayan, yeterli tedbirlerin alınmadığı görülen “zorbalık” eylemleri pek çok ülkede çocuklar ve ergenler arasında yaşanan saldırgan davranışların sergilenmesidir (Dönmez ve Özer, 2009, s.26).

“Zorbalık; birine kasti şekilde fiziksel, sözel veya duygusal olarak zarar verecek şekilde davranmak olarak tanımlanacağı gibi başka bir tanımlamada ise zorbalık; çocukların veya ergenlerin kendilerinden daha fazla incinebilir durumdaki akranlarına yönelik güçlerini tekrarlı olarak kötüye kullanması veya başka bireylere doğru amaçlı ve sürekli olarak olumsuz davranışlar sergilenmesi olarak da tanımlanmaktadır “ (Murphy ve Banas, 2009, Green, 2008, s:119 ‘dan akt. Totan, 2010, s:577).

Zorbalar herhangi bir diyalog esnasında ve bazen durup dururken muhatabına hakaret eden bireylerdir. Eylemlerinden kısmen keyif aldıkları söylenebilir. Genelde eylemin baskın tarafıdır. Zorbalık bireysel yapıldığı gibi, bir grup erkek, bir grup kız veya erkek ve kızlardan oluşan gruplar tarafından yapılabilir.

Pişkin, 2002, “Akran Zorbalığı; bir ya da birden çok öğrencinin kendilerinden daha güçsüz öğrencileri kasıtlı ve sürekli olarak rahatsız etmesiyle sonuçlanan ve kurbanın kendisini koruyamayacak durumda olduğu bir saldırganlık türüdür” (Pişkin, 2002’den akt. Tura ve Gülşah, 2008, s.7).

1.2.2. Kurban - Zorba

Kurban ve zorba tanımında ayrı ayrı belirtilen özelliklerin her ikisinde aynı bireyi kapsaması durumudur. Zorba tarafından hakarete maruz kalan bireyin kendini savunmaya çalışırken zorbanın kullandığı dil ile zorbaya karşılık vermeye çalışması sırasında zorba konumuna gelmesidir. Kendisine yönelik tehdidi bertaraf etmek amacı taşır. Genellikle öfkelerine hâkim olamayan, çabuk kızan kişilerdir. Başkalarına zorbalık yaparken aynı zamanda zorbalığa uğraması durumudur.

Aynı zamanda kurban-zorba olarak da adlandırılan kışkırtıcı kurbanlar hiç sevilmezler ve diğer kurbanlardan daha büyük riske sahip olarak kabul edilirler. Diğer taraftan kurban olma ile akran grubunun kabulü arasında olumsuz bir ilişki bulunmuştur (Perry, Kusel, & Perry, 1988). Üzerinde önemle durulması gereken bir diğer önemli nokta da özel eğitime ihtiyaç duyan çocukların pek çoğunun çok sık zorbalıkla karşılaştığı gerçeğidir (O'Moore & Hillery, 1989; Whitney, Nabuzoka, & Smith, 1992, akt. Buchanan & Winzer, 2001). Zorbalık, zorba, kurban ve seyirciler olmak üzere üç grubu içinde barındırır. Bu grubun ne zorba ne de kurban olan % 70-80 'lik bölümü seyirciler olarak adlandırılır. Bunlar zorbalığa tanıklık eder ve kurbanın çaresizlik duygusunu paylaşırlar. Kurbanın kendine güveninin azlığı açıkça görülebilirken seyircilerde bu durumun üstü kapalıdır (Carney, 2000). Diğer yandan ise bunlar, kimi zaman zorbalığa karşı kayıtsız kalıp zorbaya koro olarak hizmet ederler (Juvonen, 2003).

Zorbalık hakkında bilinmesi gerekenler; bazı öğrenciler zorba, bazıları kurban, bazıları hem zorba hem kurban, bazıları şahit olanlardır. Sözel zorbalıkta net ayırım yapmak kısmen mümkün olmayabilir. Beyanlara riayet etmek esastır. Çoğu zaman zorba da kendini kurban gibi gösterebilmekte, kurbanlar yaşadıklarını genellikle bildirmekten çekinmektedirler.

1.3. Türkiye’de Küfür Algısı

Türk tarihinde ilk yazılı eser olarak nitelendirilen “ Kaşgarlı Mahmud’ un eseri “Divan-ı Lügati-t Türk” den günümüze çeşitli platformlarda küfür eylemlerinin izlerine rastlamak mümkündür.

Ꞑuyar “Hayvanlara ve kölelere sövülen bir kelime ‘’ağzından salya saçan” anlamındadır” (Atalay III, 171’den akt. Tokay, 2011, s.7). Muhatabını aşığlamaya

yönelik kullanılan bu kelime günümüzde kuduz, kudurmuş kelimelerine eşdeğer olarak değerlendirilebilir.

Yiydegü “Sümüklü çocuklara bu kelimeyle kızılır” (Atalay III, 387’den akt. Tokay, 2011, s:1854). Sümüklü halen aşağılama maksadı ile kullanılmaktadır.

Süprüntü “ Bayağı aşağılık şey veya kimse (Türkçe Sözlük, 2005, s:1825’den akt. Tokay, 2011, s: 1856). Şıllık, hafif kadın gibi hakaretler ile birlikte süprüntü kelimesi başka bir erkeğin kullanımından arta kalan anlamı ile günümüzde kullanılmaktadır.

sa:tr kelimesinin “aslı belli olmayan, safkan olmayan” anlamlarına gelen bir çeşit küfür olduğunu belirtir (Clauson 1972, s:802’den akt: Tokay , 2011 s:1858) Tokay bu kelimeyi “p*ç” olarak nitelendirmektedir.

Yine aynı eserde; **kötlük** (pu*t), **kötiç** (k*ç gibi kokmuş), kelimelerinin de bu eserde yer aldığı belirtilmektedir. G*t kelimesi ayıp sayılan kelimelerden olup halen kullanılmaktadır.

Divan-ı Lügati-t Türk; Türk tarihi açısından temel eser niteliği taşımaktadır. Bu eser de dahi küfür içeren sözlere rastlanılmaktadır.

Özellikle çocukların rahatlıkla ulaşabildikleri sosyal medya araçlarında kullanılan ortak dil, genel itibarıyla çokça küfür içermektedir. Günümüzde çocuklar tarafından oldukça yoğun ilgi gören ve çeşitli sosyal medya araçlarında milyonlarca takipçiye sahip olan video yapımcıları youtuber olarak tanımlanmaktadır. Kaydettikleri ve yayınladıkları oyun videolarında, çocukların karşılaştıkları küfür ve hakaret söylemleri oldukça fazladır. 2019 yılı mayıs ayı itibarıyla, 3.1 milyon abonesi olan “Burak oyunda” youtube kanalı ve 10 milyon abonesi olan “Enes Batur” youtube kanalında küfür içeren sözcüklere sıkça rastlanılmaktadır.

Çocukların yine çokça zaman geçirdikleri başka bir platform televizyon ve ailelerinin tercihlerinden dolayı dizilerdir. Türk televizyon kanallarında oldukça fazla izleyiciye ulaşan dizilerde de küfür kullanımına oldukça fazla rastlanmaktadır.

Şarkılarda küfür kullanımının ilgilendiği bir çalışmada “ argo, kaba ve müstehcen sözlerin çok kullanıldığı, özellikle gençlere hitap eden bu ifadeler ahlak dışı olmakla birlikte, toplumun dil bilincinin kaybolmasını da giderek artırmaktadır” görüşüne yer verilmektedir (Şenel, 2009, s.2146).

Türk toplumunda, birbirini tanımayan iki kişinin küfür etmesi kavgaya neden olur, aksine iki dostun birbirleriyle küfürle konuşması samimiyet neticesi olarak algılanabilir. Türkiye’de sokakta “naber lan y*v**k “ diyen birine “iyi lan” diyenlere çokça rastlanabilir.

İngilizceden Türkçe ’ye çevrilen filmlerde “ fuck you” türevi sözcükler, ”lanet olası” olarak çevrilip yumuşatılmaya çalışılmaktadır. Kültürler arası farklılıklar bu tür kelimelerin algılanmasını farklı kılmaktadır. Temel olarak aynı ifadeye sahip sözcük, Türkçe ’ye çevrildiğinde küfür olarak algılanırken, İngilizce de şaşırma, kızma, üzülmeye, hayret etme, çaresizlik gibi anlamlar kazanmaktadır.

1.4. Dünyada Küfür Algısı

“ Zorbalık; yurt dışında son otuz beş yıldır, ülkemizde ise son on yıldır sıklıkla incelenen bir görüngüdür“ (Rigby, 2002’den akt. Totan, 2010, s:577).

Ahlak kuralları cinsel içerikli kelimelerin açık açığa kullanılmasını kısıtlar. Küfür etmek, bu kelimeleri çoğunlukla duymazdan gelmek ve de üzerinde fazlaca konuşmamayı tembihler.

Akademik anlamda öncelikli ana ögesi insan olan bilim dallarında, toplum açısından sorun olduğu düşünülen, insan hayatını etkilediği belirlenen, çözüm üretilmesi gerekli görülen durumlar araştırılır. Soruna neden olan etkenler derinlemesine irdelenir, çözüm yolları araştırılır ve fikirler üretilir. Daha önceki bölümlerde de belirtildiği üzere dünyada otuz beş yıldır akran zorbalığı ve sözel hakaretler kapsamında kısmen de olsa küfür kavramı incelenmektedir.

Okul zorbalığı, tüm dünya da sıkça duyduğumuz, küçümsenmeyecek derecede önemli bir sorundur (Totan, 2007’den akt. Haskaya: 2016 s.1).

Zorbalıkla ilgili yapılan çalışmalar ülkelerin etnik yapısına, kültürlerine, ekonomik durumlarına, ahlak algılarına göre değişiklik gösterebilir. Modern dünya denilebilecek düzeyde gelişme kaydetmiş ülkelerde bakış açıları kısmen benzerlik göstermektedir.

Norveç (olweus, 1993),
ispanya (ortega ve lera, 2000),
irlanda (o'moore ve minton, 2005),
finlandiya (salmivalli ve ark., 2005),
Avustralya (hunt, 2007),
Yunanistan (andreu ve ark., 2007),
Malezya (yaakub ve ark., 2010),
Kanada (beran ve ark., 2004),
İtalya (baldry ve farrington, 2004),
Belçika (stevens ve ark., 2000),
Amerika (krueger, 2010; orpinas ve ark., 2003),
Hollanda (fekkes ve ark., 2006b),
Japonya (hara, 2002),
Almanya (scheithauer ve ark., 2006)
Yaptıkları çalışmalarda zorbalığın bu ülkelerde de sorun olarak algılandığını göstermektedir (akt. Karataş,2011,s.4).

1.5. Küfrün Tarihsel Boyutu

Ortaçağda kullanılan kelimelerin birçoğu günümüzde edepsiz olarak nitelendirilmektedir. O dönemde edebi eserlerde kullanılan bitki ve hayvan isimleri, tıp kitaplarındaki tasvirler hatta ilkökul kitapları bu dille yazıldığını belirten yazar “Melissa Mohr” bu durumu şöyle örneklendirmektedir.

Bir gölcüğü tasvir eden bir edebiyatçı,

“ Sular da av kovalayan ince bacaklı bir balıkçılar, havada asılıymışçasına süzülen kerkenezler, orman içi gölcüğün sınırlarını belirleyen nazenin pembe çiçekleri ile bezeyen biberleri ve sahterenler, parlak yaprakları ve tohumları ile gençlere keyif veren hindibalar” (Mohr, 2015, s.114).

Ancak bu metin daha geç dönem İngilizcesiyle yazılırsa bu şekilde keyifli hale gelecektir. Ortaçağda kullanılan ifadeler ile avlanan balıkçılarla (b*k sırası), uçan kerkenezlere (rüzgar s*ken), gölcüğün sınırlarını kucaklayan (akıllı g*t), parlak yaprakları ile keyif veren (or*spu a*ı) demek gerekecekti.

“Avustralya ve Yeni Zelanda’da Eski Mısır ve Mezopotamya Antik Yunan ve Roma dünyasında edebi metinlerde küfürlü sözlere farklı formlarda çok sık rastlanılmaktadır” (Montagu, 2001, s.36-43).

Tarihsel süreçte küfür olgusunun şekil değiştirerek değişik toplumlarda farklı yoğunluklarda görüldüğü söylenebilir. Aynı şekilde Türk tarihinde de küfür olgusuna rastlanılmaktadır. “Osmanlı toplumunda kazf ve şetm terimleri ile hukuki belgelerde yer alan küfür olgusunun ve bu durumla karşılaşan insanların tepkilerinin sıkça dava konusu olduğu şer’iye sicillerinin incelenmesi ile tespit edilmiştir “(Erkek, 2016. s.1).

Günümüz ve yakın geçmişte teknoloji ve yeni icatlar ile dile eklenen yeni kelimeler, yeni küfürleri beraberinde getirmiştir. Önemli bir iletişim aracı olan internet kullanımı ile (MSN o*osp*su), (internet p*zev**gi),(scorp kaşarı) gibi kelimeler kullanılmaya başlanmıştır. Klasik tabir ile dil canlıdır ve yenilenmeyen dil ölür, kaybolur. Günümüz iletişim imkânları ile başka diller ile temas kaçınılmazdır. Asıl olan ana dilin mümkün olduğunca korunması, gerekli yenilenmelerin bu işin uzmanı akademisyenler tarafından geliştirilmesidir. Türk Dil Kurumunun yeni kavramları Türk diline entegre etme çabaları önemsenmek ile birlikte yeterli olduğu görülmemektedir. Bu gerekçe uygun olmayan kelimelerin dile eklenmesi ile son bulmaktadır.

1.6. Okul Güvenliği ve Okullarda Şiddet

Okullarda öğrenmenin istenilen düzeyde gerçekleşmesi ve eğitimsel hedeflere ulaşılması için en temel koşullardan biri, gerek öğrencilerin gerekse okul personelinin kendilerini güvende ve özgür hissettikleri bir eğitim ortamının sağlanmasıdır (Güven ve Dönmez, 2002, s:59).

Ögel’in 2004 yılında yaptığı çalışmada İstanbul ilinde 15 ilçede 43 okul ve 3483 öğrenciden % 14,8 oranında suç işlediği belirlenmiştir. Erkeklerin suç işleme oranı riski 2,4 kat daha fazla bulunmuştur. Son bir yıl içerisinde en az bir kez fiziksel kavgaya karışanların oranı, erkeklerde % 68,8 ve kızlarda % 29,7 olarak bulunmuş ve % 15,4’ü bu olaylar sonucunda yaralandığını belirtmiştir. Erkeklerin fiziksel kavgaya dâhil olma riskinin kızlardan yaklaşık beş kat fazla olduğu belirlenmiştir. Öğrencilerin % 10’u çetelere girdiklerini belirtmiş olup, yaşamı boyunca en az bir kez başkasını yaralayanların oranı % 26,3 olup; bıçak, çakı vb. kesici aletleri taşıyanların oranı % 22,6 ve ateşli silah taşıyanların oranı % 9,8 biçiminde saptanmıştır. Hiperaktivite, dürtüsellik, risk alma,

dikkat dağınıklığının, şiddet davranışında bulunan ergen çocuklar için “risk faktörleri” olduğu görülmüştür (Ögel ve ark. 2004).

Okullarda güvenlik açısından risk alanlarından bir tanesi madde kullanımı ve satışıdır. Okul paydaşları ve okul çevresinin tam katılımı ile önlenmesi mümkün olabilen madde kullanımı ilerleyen yıllar ile birlikte artış eğilimindedir. Okul polisi ve güvenlik görevlilerinin bu desteklerden faydalanması mücadele için elzemdir.

Son yıllarda madde kullanımının yaygınlığı giderek artmaktadır. Lise ikinci sınıf öğrencileri arasında yapılan çalışmalarda madde kullanımının giderek arttığı görülmektedir. İki bin üç yılında yapılmış olan yaygınlık çalışmasında yaşam boyu herhangi bir madde kullanımı %6, esrar kullanımı %5,1, uçucu madde kullanımı %5,2 ecstasye kullanımının %3,2, eroin kullanımının %2,8 bulunmuştur. Gençler arasında madde kullanım yaygınlığının artma hızı ise çok daha çarpıcı veriler sunmaktadır. 2001-2004 yılları arasında esrar kullanımı %75,7, uçucu madde kullanımı %40,5, ecstasye kullanımı % 287,5 ve eroin kullanımı %100 artmıştır (Tamar, 2008, s:65).

Milli eğitim bakanlığının 2018 yılında projelendirdiği güvenli okul çalışmaları ile dışarıdan okullara yönelik tehditleri bertaraf etmek için çalışmalar başlatmıştır (MEB, 2018, Güvenli Okul Projesi)

2. KÜFÜR KULLANIMININ NEDENLERİ

2.1. Öğrenme

Çocuk çevresine ilgisiz görüldüğü durumlarda dahi öğrenme işlemine devam etmektedir. Anadil öğrenime tekniğinin örnek gösterilebileceği bu durum, çocuğun gelişimini tamamlamasına kadar, kısmen sonrasında da devam eder. Aile ortamında kullanılmayan, duyulduğunda tepki gösterilen sözlerin çocuk tarafından ayıp kelimeler olarak kaydedilmesine rağmen çocuğun dikkatini çekmesine neden olur.

Tabu olarak görülen yasak kelimeler, çocuğun kontrolünü kaybetmesi sonucu istemeden, karşısındakine psikolojik anlamda zarar verme isteği, büyüklerin yanında ilgi çekmek istemesi, akranları arasında rol kapma girişimi gibi durumlarda ortaya çıkar ve çocuk tarafından kullanılır. İnsan dürtüleri gereği, cinsel içerikli sözlere ilgi duyacaktır.

Yabancı dil öğreniminde öncelikli olarak müstehcen ve küfür içeren kelimelerin öğrenilmesi isteği bu nedenledir.

Sosyal öğrenme; başkalarının davranışlarının izlenmesine dayalı bir dolaylı öğrenme yöntemidir. Deneme yanılmaya gerek kalmadan genel öğrenme kalıpları öğrenilebilir. Model olarak ve taklit yoluyla modelin eylemleri taklit edilebilir. İstem dışı olmakla birlikte kısmen de isteyerek olabilir (Sertpolat,2018, s.22).

“Sosyal öğrenme teorisyenlerine göre, bireyin şiddet davranışını diğer davranışlar gibi öğrendiklerini ve davranışın şekillenmesinde çocuğun sosyalleşme sürecinde diğerleri ile girdiği ilişkilerin, ceza ve ödülün direk ve dolaylı etkileri bulunduğunu iddia etmişlerdir (Finley,2014, s:79 ; Jimerson 2012, s:6 ; Orpinas ve Horne 2006, s:63-65 ; Shantz, 2011, s:434’ den akt. Özdere ve Terzi, 2017, s:22,23).

Bu tezin yazıldığı 2018-2019 eğitim öğretim döneminde araştırmacının ders esnasında karşılaştığı bir durum özetlendiğinde; yedinci sınıfta okuyan mutaassıp bir aileden gelen bir kız öğrencinin proje notunu beğenmemesi nedeni ile İngilizce dersine giren araştırmacı öğretmene “Sen ne biçim bir öğretmensin”, “salak mısın”, “geri zekalı mısın” şeklinde hakaretleri derhal okul yönetimine bildirilmiştir.

Ertesi gün, aynı sınıfta okuyan iki öğrenci velisinin araştırmacının ders esnasında x’li kelimeler sarf ettiği ve çocuklarının utandıkları konu edilerek araştırmacı öğretmeni okul yönetimine şikâyet etmişlerdir. Araştırmacı tarafından yapılan savunmada aşağıdaki konulardan bahsedilmiştir. İkinci sınıftan itibaren İngilizce derslerinde yardımcı fiiller öğretilirken “ am, is, are ” kelimelerinin Türkçe telaffuz ile anlamlandırıldığı ayıp kelimeleri çağrıştırdığı, yine ortaokul seviyesinde kullanılan, MEB müfredatında yer alan, öğretilme zorunluluğu olan “ Sick: hasta “ , “Peach: şeftali”, “Hide and seek; Saklambaç” vb. İngilizce kelimelerin okunduğunda Türkçe ayıp sayılan kelimelere benzetildiği belirtilmiştir. Okul yönetimi tarafından, bahsedilen konular ile alakalı araştırmacıya sözlü şekilde uyarı yapılmış olup, tekrar kullanılmamaları öğütlenmiştir. Hakaret eden öğrenci hakkında bir işlem yapılmamıştır. Belirtilen tabloda başka öğrencilerin benzer tavırlar sergilemeleri ve eylemin tekrarlanması kaçınılmazdır.

2018-2019 eğitim öğretim yılı içerisinde yine aynı okulda, araştırmacı öğretmenin okul bahçesinde tuttuğu nöbet esnasında, bir gurup öğrencinin birbirlerine ağır küfürlü sözler sarf ettikleri tespit edilmiştir. Yaşanılan bu durum yazılı olarak okul yönetimine

bildirilmiştir. Bahsi geçen bu olayda da okul yönetimi tarafından caydırıcı hiçbir işlem yapılmamıştır. Diğer öğrencilerinde buldukları bu ortamlarda vuku bulan olaylara karşı caydırıcı işlem yapılmamış olması eylem sıklığının artmasına ve diğer öğrencilere sirayet etmesine sebep olmuştur.

Yukarıda belirtilen iki somut örnek olayda da davranışların sosyal öğrenme yoluyla diğer öğrencilere aktarıldığı gözlemlenmiş olup, görmezden gelme yönteminin istenmeyen davranışı ortadan kaldırmadığı düşünülmektedir.

2.2. Aile ve Sosyal Çevre

Çocuğun küfür kullanılmayan bir ortamda yetişmesi, küfür duymadan büyümesi, beşeri ilişkilerinin sağlıklı yürüdüğü ortamlarda bulunması, küfür kullanma olasılığını düşürecektir. Ancak sonradan dâhil olacağı ortamlarda kullanılan argo dil çocuğu kısa sürede etkiler, küfürle yeni tanışan çocuğun bu kelimeleri kullanması beklenebilir. Toplumsal yapısı argo dil kullanıma müsait olan ortamlarda çocuklar sıklıkla küfür kullanabilmekte ve küfrü içselleştirerek normalleştirebilmektedirler.

Araştırmacı tarafından 2017-2018 Eğitim öğretim döneminde yapılan “Eyvah çocuğum küfür ediyor” projesi kapsamında okul ortamında en fazla küfür eden öğrenciler ve velileri ile görüşmeler yapılmıştır. Cinsel içerikli küfür kullanan ve her ortamda rahatlıkla küfür eden öğrencilerin, genelde babalarının, kısmen annelerinin evde çok fazla küfür kullandıkları sonucuna ulaşılmıştır. Yapılan çalışmalarda bu alışkanlıklarından en zor vazgeçenlerin, aile ortamlarında küfür kullanımı yaygın olan çocukların olduğu gözlenmiştir. Çocuğun ailesinde seçtiği rol modelin davranışları, çocuk tarafından taklit edilmek suretiyle içselleştirilebilir.

Ayrıca; şarkı ve türkülerde; küfür, beddua kullanımının araştırıldığı bir çalışmada şu bilgilere yer verilmiştir.

Taranan, 275 tane şarkı ve türküde; lanet (22), beddua (113) ve küfür (140)” içeren kelime tespit edilmiştir. Ulusal kültür ve dilin korunması açısından tehlike arz edilen bir durum ile karşı karşıya olunduğu ortadadır. Çocuklar açısından olumsuz anlamda etki oluşturacak bu durumun gelecek açısından iyi sonuçlar doğurmayacağı söylenebilmektedir (Şenel, 2009, s.2158).

2.3. Göç ve Geleneksel Kültür

“ Yaşanan göç dalgasından, en büyük ve kalıcı zararı, hiç şüphesiz çocuklar görmektedir. Göç sırasında yaşananlar, çocukların yaşamları boyunca izleri kalacak acılar yaşanmasına neden olmaktadır. Kendilerini dış etkenlerden koruyamayacak yaşta olan çocuklar, göçten çok yönlü olarak etkilenmekte olup, göç çocukları sağlık hizmetleri yanında eğitim hizmetlerinden de yeterince yararlanamamaktadır” (Yolcuoğlu, 2013, s.303).

Kendi ülkesi sınırları içerisinde dahi göç etmek zorunda kalan aileler, dolayısı ile çocuklar, barınma, beslenme, sağlık gibi temel ihtiyaçlarına yeterli ölçüde ulaşmada güçlük çekeceklerdir. Bunların yanı sıra kendi kültürleri ve yeni ortamlarında hâkim olan kültürler ile uyum sağlayana kadar çatışmaların yaşanması kaçınılmaz olacaktır.

Ataerkil toplumlarda görüldüğü üzere erkek çocuğu daha kıymetlidir. Bağ bahçeyi ekecek, hayvanları güdecek erkek çocuğu olanlar şanslıdır. Erkek işe yarayandır. Dolayısı ile fazladan hakları olmalıdır. Bebekliğinden itibaren cinsel organı övülür, hatta büyüklerine teşhir etmesi sağlanır. Sünnetinde at, araba ile gezdirilir, paralar, takılar verilir, yüceltilir. Küfür ettiğinde cesaretlendirilir ve desteklenir, Çocuk yaşta küfür ile tanışan çocuk tabu olan kelimeleri rahatlıkla ve çoğunlukla fark etmeden kullanmaya devam eder.

Çeşitli nedenlerle göç etmek zorunda kalan aileler, büyük şehirlerin düzenine kolaylıkla uyum sağlayamamaktadırlar. Bu geçiş sürecinde ve bazen sonrasında, çoğunlukla düşük gelirli çevrelerde yaşamak ve para kazanmak için benzer sosyal statüde bulunan diğer insanlarla ilişkiler yürütmek zorundadırlar. Etkileşim ve kısır döngü küfür kullanımını sürekli aktif tutmaktadır.

Toplumlar yaşadıkları acıları ifade etmek gayesiyle bazı küfürlerden yararlanmaktadır. Anadolu işgalinde eziyet gören halk öfkesini küfürler ile ifade etmiştir.

“Etnik küfürlerin bazıları genel olarak tüm bölgelerde kullanıldığı gibi bazıları da sadece belirli bölgelerde kullanılmaktadır. Kurtuluş savaşı yıllarında Fransızların işgaline uğrayan güney bölgelerimizde Fransızlar üzerinden söylenen çeşitli etnik küfürler ortaya çıkmıştır. “Fransız bozması, Fransız çocuğu, Fransız dölü, Fransız tohumu, Fransız tüccarı, Fransız uşağı, Fransız yavrusu, Fransız’dan türeme” gibi etnik küfürler özellikle Gaziantep, Hatay, Osmaniye, Kahramanmaraş illerimizde karşımıza çıkmaktadır. Batı

bölgelerinde söylenen etnik küfürlere baktığımızda ise Yunanlılara yönelik ifadelere rastlamaktayız. “Yunan asması, Yunan bozması, Yunan cavuru, Yunan gavuru, Yunan çocuğu, Yunan dölü, Yunan gavurunun dölü, Yunan ib.nesi, Yunan inadı, Yunan iti, Yunan kanı, Yunan kırması, Yunan oğlu Yunan, Yunan soyu, Yunan tohumu, Yunanın çıkardığı” gibi. Etnik ifadeler içeren bu küfürlere İzmir, Aydın, Uşak, Kütahya, Muğla, Niğde, Adana, Afyon, Edirne, Aksaray’da rastlanmıştır” (Şenel,2012, s.144).

2010 yılında Suriye’de başlayan iç karışıklık neticesinde çok sayıda Suriyeli vatandaş ülkesini terk etmek zorunda kalmıştır. Türkiye sınır komşusu olan Suriye’ye karşı açık kapı politikası uygulamış ve çok sayıda Suriyeliye ev sahipliği yapmıştır. 2010 yılı öncesinde Suriye’de yaşayan vatandaşları tanımlamak için kullanılan Suriyeli kelimesi günümüz Türkiye’inde, bir aşağılama ve hakaret anlamı ile dile yerleşmektedir. Savaştan kaçan, vatansız anlamının yüklendiği bu kelime gerçek manasını kaybetmektedir.

2.4. Duyguların İfade Edilemediği Durumlar

Gerek maddi sıkıntılar gerek aile ortamındaki manevi sıkıntılar ve huzursuzluklar neticesinde sağlıklı bir çocukluk yaşayamamış olan yetişkinler çoğu zaman kendilerini ve duygularını ifade etmek için küfür kullanmaktadır. Çoğunlukla sosyoekonomik durumu düşük olan ailelerde görülen bu durum, beraberinde böyle ailelerde yetişen çocuklarının da kendini ifade etmek veya duygularını ifade edemedikleri durumlarda sıklıkla kullandıkları günlük rutin konuşma biçimi haline gelmektedir. İyi bir aile ortamında ilgiyi ve sevgiyi iliklerine kadar hissedememiş dolayısıyla sağlıklı ve eksik yetişmiş olan bireylerin büyük bir çoğunluğu için küfür neredeyse duyguları ifade etme durumu halini almaktadır.

Bireyin kişisel gelişimini tamamlaması kesintisiz ve yeterli eğitim, yaşam becerilerinin kazanılması, sağlıklı ve mutluluk veren huzurlu aile ortamı ile mümkün olabilir. Maddi imkânlarla yeterince sahip olamayan, bunun için kullanması gereken zamanı hayatta kalmak için harcayan, yoğun gelecek kaygısı yaşayan bireyin kendini geliştirmesi beklenemez. Yetişkinliğe ulaştığında kendisini geliştiremeyen, çocukluk aşamasını geçemeyen birey, özünde halen çocuktur. Oyun oynamak çocuğun insani ilişkilerini geliştirir. Sokak ve çevre davranışın gözlemlenerek ve denenerek öğrenilmesini

sağlar. Çalışarak veya bu ortamlardan uzak büyüyen, ergenliğini keşfetmeden büyüyen çocuk, bedeni büyümüş olmasına rağmen yine de çocuk olarak kalacaktır.

Çocuk adam olarak tasvir edeceğimiz bu bireylerin evlenmesi, aile kurması ve çocuk sahibi olması durumunda ailede yetişecek yeni çocukların rol modeli olarak alınması, yeni ‘‘Çocuk Adamların’’ yetişmesine sebep olmaya devam edecektir. Aile yapısına doğrudan müdahale etmenin mümkün olmadığı göz önüne alınarak bu döngünün sonsuza kadar devam etmesi kaçınılmazdır.

Doğan Cüceloğlu, ‘‘Yetişkin Çocuklar’’ adlı kitabında yeterli olgunluğa erişemeyen bireyleri şöyle tanımlamaktadır; ‘‘ gerçekten yetişkin çocuk kime denir, diye sordum’’ bedenlen büyüdüğü halde duygu ve heyecanları bakımından gelişip olgunlaşmayan insanlara denir’’ diye soruma yanıt verdi’’ (Cüceloğlu, 2001, s.15).

‘‘ Toplumumuzu oluşturan bireylerin, onları optimal seviyede geliştirebilecek, ‘‘çok nitelikli’’ çocukluk yaşantılarına sahip olmadıklarını söylemek abartılı olmayacaktır. Bağlanma kalitesindeki bu düşüklükler; insanlarımızın ‘‘davranış’’ boyutunda; meydan okuyucu, zıtlık gösteren, fevri, zarar verici, yalancılık, hırsızlık, agresif ve kötüye kullanıcı hiperaktif, kendine zarar verici, hayvanlara zarar verici sorumsuz ve işlevsiz yapılara bürünmesine neden olacaktır’’ (Yolcuoğlu, 2013, s.149).

2.5.Gelişim Döneminde Küfür Ve Zorbalık Algısı

Çocuğun gelişimde birinci evre olarak tanımlanan 0-6 yaş grubu, nöronların en yoğun olduğu, öğrenmenin temellerinin atıldığı, öğrenmenin öğrenildiği dönemdir. Sağlıklı aile yapısında bilinçli ebeveynler; çocukları ile yeterince ilgilenirler, yaşına uygun öğretici oyuncaklar ile çocuğun kalıcı öğrenmesine imkân tanır. Özellikle anadili ve dilbilgisinin temelleri bu dönemde oluşur. Beyin öğrenme açısından bu dönemi kaçırsa sonraki yıllarda bu dönem yeteneklerinin öğrenilmesi zorlaşacaktır.

6-12 yaş grubu çocuklar, okul nedeni ile akranları ve çevre ile daha iç içe ilişkiler geliştirir. Hareketlerini toplumun tepkileri ile sınırlandırır. Doğru ve yanlış tam olarak ayırt etmeye başlar. Başlangıçta ahlaki yorumlara direnç gösteren çocuk, kendine göre bir ahlaki bakış açısı geliştirecektir.

Çocuk gelişimi için en önemli evreler olan 0-6 yaş arasında ailesinin yanında geçirdiği dönem ve 6-12 yaş arası okul ortamında geçirdiği dönemdir. İletişim açısından sağlıklı ortamda bulunan çocuklar, iletişim becerileri güçlü, duygularını iyi ifade edebilen bireyler olarak yetişecektir. Daha sonraki zamanlarda küfür ve zorbalık eğilimleri ile karşılaşsalar bile uzlaşmacı tutumu seçerek karar verebilme yeteneğine sahip olacaklardır.

Her istediğine istediği zamanda sahip olabilen çocuklar çabalamadan elde etmeye alışacaklardır. İstediklerine kavuşamama durumunda kendileri gibi yetişen kendisini hayatın merkezinde gören diğer çocuklar ile çıkar çatışmalarında küfür kullanımı ve zorbalık eylemlerine başvurmaları kaçınılmazdır.

Çocukların hayatlarında önemli bir yere sahip diğer bir dönem ise ergenlik dönemidir. Çocukluktan yetişkinliğe geçilen bu dönemde çocukların hem fiziksel hem ruhsal yapılarında değişiklikler meydana gelmektedir. Yalnız kalma isteği, çabuk sıkılma, öfkelenme, kendini ve ailesini kabullenememe durumları, ani ve fevri davranışlar bu dönemin belirgin özelliklerindedir. Ortaokul ve lise dönemine denk gelen bu ergenlik döneminde zamanının önemli kısmını okul ortamında geçirmek durumunda kalmaktadır. Okullarda ergenlik dönemi ile ilgili yapılan sosyal çalışmalar yetersizdir. Okul rehber öğretmenleri tarafından yılda iki kez seminer verilmek suretiyle çalışmalar yapılmaktadır. Türkiye’de hayata geçirilmesi öngörülen okul sosyal hizmeti henüz uygulanmamaktadır. Uygulamanın ayak sesleri duyulsa da işlevsel olarak uygulanmaya başlamadan okullarda yaşanan sorunların çözümü mümkün görünmemektedir.

2.6. Akran Etkileri

Günümüzde özellikle şehirselleşen yerleşimlerde çocukların diğer çocuklarla yoğun olarak iletişime geçmesi anaokulu vasıtası ile dört yaş civarındadır. Paylaşmak zorunda kalarak özgürlükleri ilk kez kısıtlanan çocuklar, toplum kurallarının varlığını, toplumsal yasakları, iletişim kurmayı, rica etmeyi, özür dilemeyi, başkalarına zarar vermemeyi bu yaşlarda öğrenirler. Yine de kısıtlamaların nedenini tam anlamıyla kavrayamaz, çevresinin telkinleri ve yönlendirmeleriyle hareket eder. Ailesi ve annesi dışında tanıştığı insanlardan da etkilenmektedir. Öğretmeni ile duygusal bir bağ kuran çocuk için artık

yeni kural koyucu öğretmenidir. Bu durum yeni rol modelin öğretmenin olmasına neden olur.

Çocuğun ailesi dışında ilk sosyalleştiği çevre olan okullarda akranları ile birlikte geçirdikleri vakit şüphesiz ki gelişimleri için son derece önemlidir. Çocuklar nasıl ki bir ailenin huzur ve sıcaklığına ihtiyaç duyuyorlar ise aynı şekilde akranları ile birlikte vakit geçirmeye de ihtiyaç duyarlar. Duyguları arasında çok çabuk geçiş yapabilme yetenekleri nedeniyle çocukların akran ilişkilerinde ortaya bir takım sorunlar çıkabilmektedir. Bazı çocuklar akranları tarafından reddedilir, bazıları ihmal edilir ya da dışlanır. Hatta bazı çocukların birçok arkadaşına sahip olduğu halde mutsuz olduğu da gözlenmiştir. Arkadaşları ile menfaat çatışmaları yaşayan çocuk kendine bir alan yaratır, istediklerini dâhil istemediklerini hariç eder.

Okul ortamında saygı duyduğu sevdiği etkileşimde bulunduğu akranlarının kullandığı dil çocuğun isteği dışında farkına varmadan öğrenilir ve günlük hayatında taklit edilir. Akranlarının küfürlü söz ya da argo kelimeler kullanımı ile zorbalığa yaklaşımı çocuk tarafından isteyerek ya da istem dışı olarak tekrarlanır. Bu sayede çocuk akranları ile ortak dil kullanmaya başlamış olur. Okul sosyal hayatında kullanılan dilin benmerkezci olmayan nezaket kurallarına uygun iletişim kuralları içermesi gerekmektedir.

Çocukların gelişimleri esnasında akranlarından etkilenmeleri doğal bir süreçtir. Çevresi içerisinde birey kuramına göre, birey hem çevresini etkiler hem de çevresinden etkilenir. Bu nedenle çocukların kendine uygun yaş gurubuyla vakit geçirmeleri gelişimlerini destekleyeceği gibi, akranlarının sergiledikleri olumlu olumsuz tutumları da farkına varmadan taklit edeceklerdir. Çocuklar kendi ailesinde veya çevresinde küfür içeren konuşmalara şahit olmasalar dahi, akranları vasıtasıyla küfürlü konuşmalara maruz kalabilmektedir. Dolayısıyla küfür konusunda akranın etkileri önemli yere sahiptir.

3. GEREÇ ve YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Araştırmacı öğretmen olması sebebiyle, gün içerisinde uzun süre vakit geçirdiği okullarda sıkça küfür edildiğini gözlemlemiştir. Küfür içeren konuşmalar ile eş zamanlı olarak akran zorbalığının bir çeşidi olan şiddet içeren eylemlerde görülmektedir. Okul ortamında küfür kullanımının ve zorbalığın yaygın olması toplumsal bir sorun olarak değerlendirilmektedir. Küfür kullanımının normalleşmesinin yanı sıra giderek artmasının ve küfür kullanım yaşının düşmesinin önüne geçilmesi gerektiği düşünülmektedir. Sağlıklı toplum sağlıklı ilişkiler ile mümkün olabilir. Saygı kurallarına uygun olmayan ilişkiler insanların hayat kalitesine olumsuz etki eder.

Çocukluk döneminde zorbalığa ve küfür kullanmaya alışan bireyin yetişkinliğinde de bu eylemlerine devam etmesi beklenir. Dolayısı ile erken yaşta engellenmesi elzemdir. Çalışmanın amacı okul çağındaki çocukların küfür alışkanlığının azaltılması, önüne geçilmesi, kendisine ve çevresine saygılı, sağlıklı ilişkiler yürütme becerisine sahip bireyler yetiştirilmesine katkı sağlanabilmesi için önemlidir.

Okul ortamında yürütülecek çalışmalar tüm topluma etki edecektir. Bu nedenle milli eğitim bakanlığı okullarda yaşanabilecek olumsuz durumlar için çeşitli çalışmalar yürütmektedir. Örneğin 2015 yılında oluşturulan şiddet eylem planında dikkat çekilen etkilerin önlenmesi için akademik çalışmaların yapılması ve konu hakkında teyakkuz durumuna geçilerek mevcut durum analiz edilerek koruyucu önleyici tedbirler alınmalıdır.

“Şiddete maruz kalan çocuklarda; uyum azlığı, anti-sosyal davranışlar, okul devamlılığında azalma, dikkat eksikliği, okul başarısında düşüklük, riskli davranışlar, eşyalara bilerek zarar verme, özgüven eksikliği, okul korkusu, alkol ve madde bağımlılığı, huzursuzluk, depresyon, hatalı cinsel seçimler ve kendine zarar verme gibi olumsuz eylemler gözlenmektedir” (MEB,2015, s.2).

Toplumsal yapının dinamiklerine olumsuz etki edeceği düşünülen akran zorbalığı ve küfür konusunda yapılan çalışmaların az olması bu araştırmanın önemini artırmaktadır.

3.2. Araştırma Yöntemi

Araştırma, nicel çalışma yöntemi ile yapılmıştır. İlkokul ve ortaokul öğrencilerine kendini bildirim yönteminin uygulandığı anket düzenlenmiş ve uygulanmıştır. Uygulanan anket 27 maddeyi kapsamaktadır. Sorulardan altı tanesi birden fazla yanıt verilmesinin mümkün olacağı şekilde düzenlenmiştir. Araştırmanın yapılacağı sınıflar okul idareleri ile görüşülerek, kız ve erkek katılımcılarının oranları eşite yakın olacak şekilde planlanmıştır. Katılımcıların her yaşı kapsayacak oranda seçilmesine gayret edilmiştir. Çalışma, bireyselleştirilmiş eğitim planı (BEP) uygulanan öğrenciler dâhil edilerek sınıf mevcudunun tamamına uygulanmıştır. Bireyselleştirilmiş eğitim planı; özel eğitime ihtiyaç duyan, ancak normal sınıfta eğitimine devam etmesinde sakınca görülmeyen öğrenciler için uygulanmaktadır. Bireye özgü hedefleri amaçlayan özel öğretim programıdır. BEP 'li öğrencilerinde araştırmaya dâhil edilmesinin öncelikli amacı sınıf bütünlüğünden ayrıştırılmamaları içindir. Ayrıca bu öğrencilerin insani ilişkilere daha hassas tepkiler verdikleri göz önüne alınarak çalışmaya dâhil edilmişlerdir.

Anketin sağlıklı sonuçlar vermesi için, anket öncesi öğrencilere, bunun bir sınav olmadığı, soruların herkese göre farklı cevapları olabileceği, son altı maddede istedikleri kadar şık işaretleyebilecekleri bildirilmiştir. Ayrıca kimlik bilgilerini kesinlikle ankette belirtmemeleri istenmiştir. Verecekleri bilgiler nedeni ile herhangi bir geri dönüşün olmayacağı ve sorumlu tutulmayacakları, bu bakımdan rahat davranmaları konusunda kendilerine güvence verilmiştir.

Anketin 18 yaşından küçüklere uygulanması nedeni ile sorularda ve seçeneklerde küfür ifade eden herhangi bir kelime kullanılmamıştır. Anket doldurulmadan önce katılımcılara bir ön yazı ile küfrün tanımı yapılmıştır. Tezin yazılması sırasında, okuyucunun en az rahatsız olacağı hali ile kelimeler seçilmeye gayret edilmiştir.

Araştırma için hazırlanan ankette katılımcı çocukların soruları ikinci çoğul kişi olarak algılamasının önlenmesi için ikinci çoğul olarak kullanılan “siz” ekinden kaçınılmıştır.

Anket sınıf veya branş dersi öğretmeni gözetiminde bir ders saatini geçmeyecek şekilde planlanmış ve uygulanmıştır. Anket geçerliliği bakımından uygun bulunmayan 8 anket değerlendirmeye dâhil edilmemiştir.

3.3. Araştırma Soruları

Bilimsel araştırmaların temel amacı, araştırmacının problem olarak gördüğü sorulara cevap aramasıdır. Bu araştırma içerisinde aşağıdaki soruların cevapları aranmıştır.

- Küfür etme alışkanlığı okullarda yaygın mıdır?
- Eğitim öğretimin hangi kademesinde küfür kullanılmaktadır?
- Sosyal medyada günlük hayata oranla daha fazla küfür edilmekte midir?
- Çocuklar sosyal çevrelerinde nerelerde küfüre maruz kalırlar?
- Küfür en çok nerede yaygındır?
- Küfür etme nedenleri nelerdir?
- Çocuklar küfür duyunca ne hissederler?
- Çocuklar kimden küfür duyarlar?
- Küfür tamamen engellenebilir mi?
- Küfre karşı alınan önlemler yeterli mi?
- Fiziksel şiddetin küfürle ilişkisi var mıdır?
- Zorba neden küfür eder?
- Kurban neden engel olamaz?
- Zorbalık ve küfür konusunda cinsiyet ve yaşın önemi var mıdır?
- Çocuklar okulda kendilerini güvende hissedyorlar mı?
- Çocuklar okulda mutlular mı?
- Çocuklar evde mutlular mı?

3.4. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini İstanbul ili Tuzla ilçesinde bulunan okullardaki öğrencilerdir. Örnekleme olarak ise, İstanbul ili Tuzla ilçesinde bulunan Milli Eğitim Bakanlığına bağlı devlet okullarından, bir imam hatip ortaokulu, iki ilkokul ve iki ortaokul olmak üzere toplam 5 okulda 450 öğrenci seçilmiştir. Araştırmacı tarafından hazırlanan 27 maddelik “kendini bildirim anketi” uygulanmıştır.

3.5. Verilerin Toplanması

Hazırlanan anketin uygulanması için İstanbul İl Milli Eğitim Müdürlüğünden gerekli izinler alınmıştır. Anketin hazırlanması esnasında, araştırmacı tarafından Tuzla ilçesi rehberlik araştırma merkezinde görev yapan iki psikolog ve iki rehber öğretmenden görüş alınarak son şekli verilmiştir.

Anketin geçerliliğinin artırılması amacı ile okul yöneticileri, sınıf rehber öğretmenleri ve branş öğretmenleri ile istişare yapılmıştır. Ankette dikkat edilecek hususlar öğrencilere bildirilmiş gerekli açıklamalar yapıldıktan sonra eğitim öğretimi aksatmadan çalışma tamamlanmıştır.

Beş ayrı okulda yapılan formlar birbirine karıştırılmadan toplanıp numaralandırılmıştır. 450 anketten sekiz tanesi gelişi güzel doldurulduğundan SPSS programına aktarılmadan önce çıkarılmış ve çalışmaya dâhil edilmemiştir.

3.6. Süre ve Olanaklar

Gerekli izinler doğrultusunda araştırmacının 2018 Eylül ayı ile 2019 Eylül ayları arasında tamamlanmasını gerektirmektedir. İstanbul Valiliğine bağlı İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden alınan izin doğrultusunda çalışma 2019 Mart ayı sonunda tamamlanmıştır.

Anketin uygulanması için bir ders süresinin yeterli olacağı uygun görülmüştür. Uygulama sırasında sürenin yeterli geldiği gözlenmiştir. MEB okullarında bir ders saati 40 dakika olarak gerçekleştirilmektedir.

3.7. Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırmanın sınırlılığı bir ilçeyi kapsamaktadır. Ancak Tuzla ilçesi öncelikle Suriyeli öğrenciler ve sosyoekonomik düzeyi düşük aileler tarafından oldukça fazla göç alan bir konuma sahiptir. Küfür kavramının çoğunlukla sosyoekonomik ve dolayısı ile eğitim seviyesi düşük ailelerde görülmesi sebebi ile tek bir ilçede yapılmış olması araştırmacı tarafından büyük bir sınırlılık olarak kabul edilmemiştir.

4. BULGULAR ve YORUM

Araştırmanın bu bölümünde uygulanan anketten elde edilen veriler SPSS 17 programı kullanılarak frekans ve çapraz sorgulama yöntemleri ile analiz edilerek yorumlanmıştır.

Tablo 1. Katılımcı Öğrencilerin Yaşları

Yaş	Sayı	%	Toplam
8	12	2,7	2,7
9	15	3,4	6,1
10	11	2,5	8,6
11	51	11,5	20,1
12	104	23,5	43,7
13	130	29,4	73,1
14	119	26,9	100
Toplam	442	100	

“ İlkokulların birinci sınıfına, kayıtların yapıldığı yılın eylül ayı sonu itibarıyla 66 ayını dolduran çocukların kaydı yapılır. Gelişim yönünden ilkokula hazır olduğu anlaşılan 60-66 ay arası çocuklardan, velisinin yazılı isteği bulunanlar da ilkokul birinci sınıfa kaydedilir” (MEB, 2014, Madde11.6-a).

Ülkemizde ilkokula başlayabilmek için 66 ay veya altı yaşı tamamlamak gereklidir. Çocuklar bilişsel gelişimini on yaşına kadar tam olarak tamamlayamazlar. Çalışmada on üzeri yaşta kişiler ağırlıklı olarak öğrencilerin düşüncelerinin değerlendirilmesi benimsenmiştir. Bu açıdan bakıldığında;

Toplam 442 öğrencinin ankete katılım sağladığı görülmektedir.

Tablo 2. Katılımcı Öğrencilerin Cinsiyetleri

Cinsiyet	Sayı	%	Toplam
Kız	224	50,7	50,7
Erkek	218	49,3	49,3
Toplam	442	100	100

Ankete katılanların % 50,7'si kız, % 49,3'ü erkek öğrencilerden oluşmaktadır. Katılımcıların kız ve erkek sayısı eşite yakın oranda tutularak sonuçların cinsiyete dayalı bakış açısı nedeni ile sapmasının önüne geçilmek amaçlanmıştır.

Tablo 3. Katılımcı Öğrencilerin Cinsiyet ve Yaşa Göre Oranları**Çapraz Tablo**

	Yaş							Toplam
	8	9	10	11	12	13	14	
Kız	2,2%	3,1%	2,2%	11,6%	25,9%	29,0%	25,9%	100,0%
Erkek	3,2%	3,7%	2,8%	11,5%	21,1%	29,8%	28,0%	100,0%
Total	2,7%	3,4%	2,5%	11,5%	23,5%	29,4%	26,9%	100,0%

Katılımcı öğrencilerin cinsiyet ve yaşa göre oranları incelendiğinde 13 yaş gurubu toplam öğrencilerin % 29,4 olduğu, 14 yaş gurubu toplam öğrencilerin ise % 26,9 olduğu, ve kız-erkek öğrencilerin arasında anlamlı bir fark bulunmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 4. Öğrencilerin Küfrün Nerede Yaygın Olduğu Konusundaki Görüşleri

Nerede	Sayı	%	Toplam
Sosyal Medyada	57	12,9	12,9
Okulda	69	15,6	15,6
Sokakta	107	24,2	24,2
Her yerde	202	45,7	45,7
Evde	7	1,6	1,6
Total	442	100	100

Katılımcılara, nerelerde daha fazla küfür duyduklarının öğrenilmesi maksadı ile “*Küfür nerede yaygındır*” sorusu sorulmuştur. Katılımcıların; % 45,7’si her yerde yanıtını vermiştir. Katılımcıların hayatlarının her alanında küfür ile karşılaştığı görülmektedir.

Çocukların yaşam alanlarının tamamına yayılmış olduğu görülen küfür eyleminin bulaşıcı hastalık benzeri bir etki gösterdiği gözlemlenmektedir. Araştırmaya konu olan okul ortamında dahi umarsızca küfür etmeye alışan çocuklar, hayatlarının her aşamasında küfür ile karşılaşmaya ve kendisi de bu eylemi sürdürmeye devam edecektir.

En düşük orandaki bulgu % 1,6 ile küfrün, evde yaygın olduğu sonucudur. Küfür konusunda yeterli farkındalık sağlandığında ve özverili yaklaşıldığında ev ortamında küfür kullanımının azalması beklenmektedir.

Tablo 5. Katılımcı Öğrencilerin Kimin Daha Fazla Küfür Ettiğine Yönelik Görüşleri

	Sayı	%
Erkekler	294	66,5
Kadınlar	19	4,3
Erkekler ve Kadınlar	129	29,2
Toplam	442	100

Çocukların, erkek veya kadınlardan hangisinden daha fazla küfür duyduklarının öğrenilmesi maksadı ile “ Kim daha fazla küfür eder “ sorusu sorulmuştur.

% 66,5 ‘lik bir grup “erkeklerden” yanıtını verirken, % 4,3 ‘lük bir grup “kadınlardan” yanıtını vermişlerdir. Bu verilere göre kadınların küçük bir kısmının küfür ettiği varsayılsa da, “ erkekler ve kadınlar eşit oranda” küfür ederler cevabını verenlerin oranı % 29,2’ dir. Neredeyse % 33,5 ‘lik oran da katılımcı, kadınlarında erkekler kadar küfür kullandıklarını belirtmişlerdir.

Araştırmacının çalıştığı devlet okullarında yaptığı küfür alışkanlığının söndürülmesine yönelik anket ve seminer çalışmalarında da kız öğrencilerin yine kız öğrenciler ile birlikte buldukları ortamlarda küfre çokça başvurdukları tespit edilmiştir.

Tablo 6. Katılımcıların Kadınların Küfür Etmelerine Dair Görüşleri

	Sayı	%	Toplam
Komik Bulurum	31	7	7
Rahatsız Olmam	47	10,6	10,6
Rahatsız Olurum	170	38,5	38,5
Kadın ya da Erkek Olması Önemsiz	49	11,1	11,1
Erkeklerin Küfür Etmesi İle Aynı Oranda Rahatsız Olurum	145	32,8	32,8
Toplam	442	100	100

Katılımcıların, kadınların küfür kullanmalarına bakış açılarının öğrenilmesi maksadı ile “ kadınların küfür etmesini nasıl değerlendirirsin” sorusu sorulmuştur. Katılımcıların;

% 7 ’lik kısmı “komik bulurum “ cevabını vermişlerdir. Fakat % 10,6 oranında katılımcı “rahatsız olmam” cevabını vermişlerdir. Bu iki verinin toplam oranı % 17,6 olması küfür eylemlerinin ciddiyeti hakkında yeterli hassasiyete sahip olmadıklarını göstermektedir. % 11,1’lik kesim “ kadın ya da erkek olması önemsiz olduğunu belirtmiş olup, %32,8 oranında “erkeklerin küfür etmesi ile aynı oranda rahatsız olurum” cevabı ile küfürden duydukları rahatsızlıklarını ifade etmişlerdir. Kadınların küfür etmesinden “rahatsız olurum” cevabını verenlerin oranı % 38,5 ’tir. Bu oran ile kadınların, küfür kullanmasından daha fazla rahatsızlık duyulduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 7 Katılımcıların, Erkeklerin Küfür Etmelerine dair Görüşleri.

	Sayı	%	Toplam
Komik Bulurum	14	3,2	3,2
Rahatsız Olmam	51	11,5	11,5
Rahatsız Olurum	210	47,5	47,5
Kadın Ya da Erkek Olması Önemsiz	55	12,4	12,4
Kadınların Küfür Etmesi İle Aynı Oranda Rahatsız Olurum	112	25,3	25,3
Toplam	442	100	100

Katılımcıların erkeklerin küfür etmesine bakış açısının öğrenilmesi maksadı ile “erkeklerin küfür etmesini nasıl değerlendirirsin” sorusu sorulmuştur. Katılımcıların sadece % 3,2’ si “komik bulurum” derken, % 11,5’ i “rahatsız olmam” cevabını vermektedirler. “kadın ya da erkek olması önemsiz” diyenlerin oranı % 12,4 iken, “kadınların küfür etmesi ile aynı oranda rahatsız olurum” diyenlerin oranı 25,3’dür. “rahatsız olurum” diyenlerin oranı % 47,5 ’tir.

Tablodaki veriler incelendiğinde asıl olarak büyük bir oranda katılımcının küfür kullanımından rahatsızlığını dile getirdiği görülmektedir.

Tablo 8. Katılımcıların, Erkek ve Kadınların Küfür Etmelerine dair Görüşlerinin Çapraz Tablo ile Karşılaştırılması

	Erkeklerin Küfür Etmesini Nasıl Değerlendirirsin						%
	Komik Bulurum	Rahatsız Olmam	Rahatsız Olurum	Kadın Yada Erkek Olması Önemsiz	Kadınların Küfür Etmesi İle Aynı Oranda Rahatsız Olurum	Toplam	
Kadınların Küfür Etmesini Nasıl Değerlendirirsin	Komik Bulurum	0,01	0,02	0,02	0,01	0,00	0,07
	Rahatsız Olmam	0,01	0,06	0,03	0,00	0,00	0,11
	Rahatsız Olurum	0,00	0,02	0,33	0,01	0,02	0,38
	Kadın Yada Erkek Olması Önemsiz	0,00	0,00	0,01	0,09	0,00	0,11
	Erkeklerin Küfür Etmesi İle Aynı Oranda Rahatsız Olurum	0,00	0,01	0,08	0,01	0,22	0,33
	%	Toplam	0,03	0,12	0,48	0,12	0,25

Tablo 6 ve Tablo 7 aralarındaki ilişki bakımından çapraz sorgulandığında, kadın ve erkeklerin küfür etmelerinden rahatsız olanların oranı % 33 olarak hesaplanmıştır.

Tablo 9. Katılımcıların Küfür Etmelerine Sosyal Medyanın Etkisi

	Sayı	%	Toplam
Daha Fazla Ederim	39	8,8	8,8
Daha Az Ederim	84	19	19
Etkisi Olmaz	319	72,2	72,2
Toplam	442	100	100

Kişiler, dijital ortamların verdiği serbestlik duygusu ile daha rahat hareket imkânı bulmaktadırlar. Yeterince kontrol edilemediği durumlarda kullanıcıların kendilerini başkaları olarak tanıttıkları, günlük hayatta konuşmaya çekinecekleri kişiler ile mahrem olayları konuşabildikleri ve hatta sanal ilişkiler yürüttükleri bilinmektedir. Bu

varsayımdan yola çıkarak, internet ortamında kullanılan sosyal medyada katılımcıların daha fazla küfür ettikleri varsayılarak “ sosyal medya küfür etmene neden olur mu” sorusu sorulmuştur. Beklenenin aksine % 72,2 oranında katılımcı tarafından “ etkisi olmaz” cevabı verilmiştir. “daha fazla ederim” diyenlerin oranı % 8,8 iken “daha az ederim” cevabını verenlerin oranı % 19 olarak gözlemlenmiştir. Tabloya yapılan yorum, zaten oldukça yaygın olarak küfür edilmesi nedeni ile sosyal medya mecrasının katılımcılar açısından bir anlam taşımadığı yönündedir.

Tablo 10. Katılımcıların Günlük Hayatta Küfür Kullanım Miktarları

	Sayı	%	Toplam
Evet Nadiren	233	52,7	52,7
Evet Sık Sık	35	7,9	7,9
Hayır	174	39,4	39,4
Toplam	442	100	100

Katılımcılar “ günlük hayatta küfür eder misin? “ sorusuna, % 52,7 oranda “ evet nadiren “ , % 7,9 oranda “ evet sık sık” cevabını vermektedirler. Nadiren ve sık sık küfür kullananlarının oranının toplamı % 60,6 olarak tespit edilmiş olup, son derece yüksek olduğu görülmüştür. Katılımcı olan 442 öğrencinin % 52,7’ sinin günlük hayatta evet nadiren küfür ederim cevabını vermeleri, küfrün çokça kullanıldığını göstermesi açısından araştırma konusunun önemini ortaya koymaktadır.

Anketteki diğer sorularda (Tablo 6 ve Tablo 7) genel olarak küfür edilmesinden hoşlanmadıklarını, rahatsız olduklarını belirten katılımcılar, bu soruda kendilerinin de küfür ettiklerini beyan etmektedirler. % 39,4’ oranında katılımcı “ hayır “ cevabını vermektedirler.

Tablo 11. Katılımcıların, Günlük Hayatta Küfür Etme Oranları ile Sosyal Medyada Küfür Etme Oranları Arasındaki İlişki – Çapraz Tablo

		Günlük Hayat			%
		Evet Nadiren	Evet Sık Sık	Hayır	Toplam
Sosyal Medya	Daha Fazla Ederim	0,05	0,02	0,02	0,09
	Daha Az Ederim	0,12	0,02	0,05	0,19
	Etkisi Olmaz	0,36	0,04	0,32	0,72
%	Toplam	0,53	0,08	0,39	1,00

Tablo 9’da katılımcıların küfür etmelerine sosyal medyanın etkisi ile Tablo 10’da katılımcıların günlük hayatta küfür kullanım miktarları arasındaki ilişki açısından çapraz sorgulanmıştır. Sosyal medyanın kontrolsüz ortamından dolayı kendini rahat hisseden kullanıcıların günlük hayatta kullanmadığı kelimeleri kullandıkları varsayılmaktaydı. Günlük hayatta küfür etmem diyenler ve sosyal medya küfür etmeme etki etmez diyenler % 32 olarak belirlenmiştir. Sosyal medya kullanımının küfüre doğrudan etkisinin olmadığı, zaten günlük hayatta rahatlıkla küfür eden katılımcılara sosyal medyanın etkisi olmadığı görülmüştür.

Tablo 12. Katılımcıların Arkadaşlarına Küfür Etme Oranları

	Sayı	%	Toplam
Sadece Bir Kez	111	25,1	25,1
Birden Fazla	117	26,5	26,5
Çok Fazla	19	4,3	4,3
Her Zaman	13	2,9	2,9
Toplam	442	100	100

Katılımcıların Tablo.9 ’da ki soruya verdikleri cevabın güvenilirliğinin teyit edilmesi maksadı ile benzer şekilde “ arkadaşlarına küfür ediyor musun” sorusu ankette farklı yerlerde sorulmuştur.

Tablo 10’ da “ günlük hayatta küfür eder misin “ sorusuna verilen cevaplardan (evet nadiren ve evet sık sık) cevabını verenlerin toplamı % 60,6 iken. Tablo 12’ da “

arkadaşlarına küfür ediyor musun “ sorusuna verilen cevaplardan (sadece bir kez, birden fazla, çok fazla ve her zaman) cevabını verenlerin toplamı % 58,8’dir. İki cevabın birbirine yakın çıkması ile yapılan yorumda, verilen cevapların doğruluk oranının yüksek olduğu varsayılmaktadır. Bu bulgulardan hareketle katılımcıların % 60’ının hayatlarında az ya da çok küfür söyleminde buldukları sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 13. Katılımcıların Küfür Etme Nedenleri, Çoklu Cevap

	Sayı	%	Toplam
Sinirli Olduğumda	255	57,7%	57,7%
İstediğim Bir şey Olmadığında	49	11,1%	11,1%
Bana Küfür Edilirse	161	36,4%	36,4%
Hiç Etmem	99	22,4%	22,4%

Ankette yer alan son altı soru birden fazla cevap verilmesine olanak sağlayacak şekilde düzenlenmiştir. “ hangi nedenler küfür etmene neden olur” sorusuna birden fazla cevap verilebileceği değerlendirilerek SPSS programında buna uygun olarak düzenlenmiştir. Veriler excell programı ile yeniden düzenlenerek tablo oluşturulmuştur. Verilen yanıtlara göre, 442 katılımcının % 57,7’ si “ sinirli olduğumda” , % 36,4” ü “ bana küfür edilirse”, % 11,1’i “istediğim bir şey olmadığında” cevabını vermişlerdir.

Ayrıca % 22,4 oranında “ hiç etmem “ yanıtı verilmiştir.

Tablo 14. Katılımcıların, Büyük ve Küçüklerin Küfür Kullanım Oranı Görüşleri

	Sayı	%	Toplam
Büyükler	177	40	40
Küçükler	265	60	60
Total	442	100	100

Katılımcılara “ en çok küfür eder” sorusu sorulmuştur. % 60 oranında “ küçükler “,% 40 oranında “ büyükler “ yanıtı verilmiştir.

Tablo 15. Katılımcıların Küfür Duyduklarında Hissettikleri Duygular

	Sayı	%	Toplam
Kızarıım	271	61,3%	61,3%
Etkilenmem	114	25,8%	25,8%
Utanırım	68	15,4%	15,4%
Üzülürüm	161	36,4%	36,4%
Gülerim	36	8,1%	8,1%

Ankette yer alan son altı soru birden fazla cevap verilmesine olanak sağlayacak şekilde düzenlenmiştir. “ küfür duyunca ne hissedersin ” sorusuna birden fazla cevap verilebileceği değerlendirilerek SPSS programında buna uygun olarak düzenlenmiştir. Veriler excell programı ile yeniden düzenlenerek tablo oluşturulmuştur

“ Küfür duyunca ne hissedersin “ sorusuna, katılımcıların % 61,3’ü kızarıım, yanıtını vermiştir. Kızarıım cevabını verenlerin oranının bu kadar yüksek olması, küfrün psikolojik etkilerinin çoğunlukla öfkeye neden olduğu ve katılımcılar tarafından istenmeyen bir durum olduğunu göstermektedir. Katılımcıların %36,4’ü üzülürüm yanıtı ile küfrün başka bir psikolojik etkisi olan üzüntü halini ortaya koymaktadır. Üzüntü hali de istenmeyen bir durumdur. Katılımcıların % 8,1’i gülerim, % 15,4’ü utanırım yanıtlarını verirken, % 25,8 oranında etkilenmem yanıtını verenlerin küfrü kanıksadıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 16. Katılımcıların Küfür Duydukları İnsanlar- Çoklu cevap

	Sayı	%	Toplam
Anne Baba	29	6,6%	6,6%
Arkadaş	284	64,3%	64,3%
Öğretmen	37	8,4%	8,4%
Abi Abla Kardeş	71	16,1%	16,1%
Sokaktaki Birinden	332	75,1%	75,1%

Öğrencilerin buldukları ortamlarda kimlerden küfür duyduklarının belirlenmesi maksadı ile “ kimden küfür duydun” sorusu sorulmuştur.

Birden fazla kişiden küfür duyma olasılığından dolayı birden fazla seçenek işaretlenmesine uygun tipte soru hazırlanmış ve SPSS Statistics programında da buna uygun düzenleme yapılmıştır.

Katılımcıların % 75,1'i sokaktaki birinden yanıtını vermektedirler. Çocukların okul yolunda yine benzer yaşta öğrencilerden küfür duydukları, aynı zamanda oyun ortamlarında arkadaşları ile vakit geçirdikleri göz önüne alındığında sokaktaki birinden cevabı ile kastedilenin arkadaşları olma olasılığını güçlendirmektedir.

% 64,3 oranında katılımcı, arkadaş cevabını vermiş olup, çocukların akranlarından oldukça fazla etkilendiği sonucu görülmüştür. Arkadaşları ile etkileşim halinde olan çocuğun olumlu ve olumsuz etkilendiği düşünülmektedir.

% 16,1 oranında katılımcı, abi, abla, kardeş yanıtını verirken, % 8,4 oranında katılımcı, öğretmen cevabını vermiştir. % 6,6 oranında katılımcı, anne-baba yanıtını vermektedirler. Çocukların sosyal hayatlarının her alanında küfür duydukları, özellikle rol model aldıkları anne-baba ve öğretmenlerinden de küfür duydukları görülmüştür.

Tablo 17. Katılımcıların Küfür Duyduğu Sosyal Medya Araçları- Çoklu cevap

	Frequency	Percent
Sosyal Medyada	294	66,5%
Video İzlerken	272	61,5%
Bilgisayar Oyununda	76	17,2%
Sohbet Programında	71	16,1%
Mesaj Mail de	97	21,9%

Çocuğun günlük hayatında birçok ortamda küfür ile karşılaşması olasıdır. Günümüzde dijital ortamlar gençlerin ve çocukların zamanını geçirdikleri bir alan halindedir. İlişki bulunan her mecrada menfaat çatışmalarının olma olasılığı göz önüne alınarak, bilgisayar ortamında çocukların nerelerde küfür ile karşılaştıklarının öğrenilmesi için “nerede küfür duydun “ sorusu sorulmuştur.

Ankette bulunan son altı soruda uygulanan yöntem ile katılımcılara birden fazla seçenek işaretleyebilecekleri duyurulmuş, SPSS Statistics programında bu soruların girişleri çoklu cevap olarak düzenlenmiş, veriler excel programında tablo haline getirilmiştir.

Sosyal medyada, % 66,5,

Video izlerken, % 61,5,

Mesaj, mail’de, % 21,9,

Bilgisayar oyununda, % 17,2,

Sohbet programında, % 16,1, olarak belirtilmiştir. En yüksek iki bulgudan ilk sırada olan % 66,5 oranında sosyal medyada duyduklarını, ikinci sırada ise % 61,5 oranında video izlerken duyduklarını belirtmişlerdir. Günümüzde teknolojik olanaklara ulaşmanın eski zamanlara göre daha kolay ve az maliyetli olduğu ve bunun yanı sıra çocukların çok küçük yaşlarda tablet, telefon ve bilgisayarlar aracılığı ile internet ortamına dâhil olması nedeniyle daha fazla küfür kullanıldığına şahit oldukları sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 18. Katılımcı Öğrencilerin Küfür Duyduğu Okul Bölümleri

	Sayı	Yüzde	Toplam
Sınıfta	114	25,8%	25,8%
Koridorda	116	26,2%	26,2%
Tuvalette	86	19,5%	19,5%
Bahçede	144	32,6%	32,6%
Her yerde	237	53,6%	53,6%

Öğrencilerin en yoğun olarak küfür ile karşılaştıkları yerleri belirlemek maksadı ile “ okul ortamında nerede küfür duyduğun “ sorusu sorulmuştur.

Ankette bulunan son altı soruda uygulanan yöntem ile katılımcılara birden fazla seçenek işaretleyebilecekleri duyurulmuş, SPSS Statistics programında bu soruların girişleri çoklu cevap olarak düzenlenmiş, veriler excel programında tablo haline getirilmiştir. Okul ortamında çocukların küfür duydukları yerler sorgulandığında en yüksek oran % 53,6 her yerde yanıtı olmaktadır. Resmi bir kurum olan belirli disiplin kuralları uygulanan okulların her yerinde küfür kullanımına rastlanması kabul edilebilir bir durum değildir. Güvenlik nedeniyle ve öğrencilerin kontrol altında tutulması için her teneffüs saatinde nöbetçi öğretmen tarafından denetlenen okul bahçelerinde de küfrün sıkça duyulması ve ayrıca yine nöbetçi öğretmenler tarafından denetlenen okul koridorlarında küfre rastlanması istenmeyen durumlardır. Yine aynı şekilde ders işlenen sınıflarda ve okul tuvaletlerinde küfürün duyulması küfrün yaygın kullanıldığının göstergesidir.

Tablo 19. Katılımcı Öğrencilere Diğer Öğrencilerin Küfür Etme Oranları

	Sayı	%	Toplam
Sadece Bir Kez	82	18,6	18,6
Birden Fazla	143	32,4	50,9
Çok Fazla	67	15,2	66,1
Her Zaman	40	9	75,1
Hiç Bir Zaman	110	24,9	100
Toplam	442	100	

Ankete katılanların kurban olup olmadıklarının anlaşılması amacı ile “ okuldaki çocuklar sana küfür ediyor mu” sorusu sorulmuştur.

Birden fazla, % 32,4,

Sadece bir kez, % 18,6,

Çok fazla, % 15,2,

Her zaman, % 9,0 olarak cevaplayan katılımcıların, toplam oranı % 75,2 olarak belirlemiştir. Özet ile en az bir kez kurban olma durumu yaşadıklarını belirtmektedirler.

Tablo 20. Katılımcı Öğrencilerin, Küfür Etme ve Küfre Maruz Kalma Durumları arasındaki İlişki – Çapraz Tablo

		Arkadaşlarına Küfür Ediyor musun					Toplam
		Sadece Bir Kez	Birden Fazla	Çok Fazla	Her Zaman	Hiç Bir Zaman	
Okuldaki Çocuklar Sana Küfür Ediyor mu	Sadece Bir Kez	5,9%	2,3%	0,2%	0,9%	9,3%	18,6%
	Birden Fazla	7,7%	13,1%	1,6%	0,7%	9,3%	32,4%
	Çok Fazla	2,7%	5,2%	1,6%	0,5%	5,2%	15,2%
	Her Zaman	2,9%	2,3%	0,9%	0,9%	2,0%	9,0%
	Hiç Bir Zaman	5,9%	3,6%	0,0%	0,0%	15,4%	24,9%
Toplam		25,1%	26,5%	4,3%	2,9%	41,2%	100,0%

Tablo 12 Arkadaşlarına küfür ediyor musun ve Tablo 20 arkadaşların sana küfür ediyor mu arasındaki ilişkinin anlaşılabilmesi maksadı ile çapraz tablo yapılmıştır.

Katılımcıların % 15,4' ü hiçbir zaman küfür etmediklerini, arkadaşlarının da küfürlerine maruz kalmadıklarını belirtmişleridir. % 13,4 oranında katılımcı arkadaşlarına birden fazla kez küfür ettiklerini, arkadaşlarının da küfürlerine maruz kaldıklarını, % 5,9 oranında katılımcı arkadaşlarına sadece bir kez küfür ettiklerini, arkadaşlarının küfürlerine en az bir kez maruz kaldıklarını, %2,5' i arkadaşlarına çok fazla ve her zaman küfür ettiklerini arkadaşlarının da çok fazla ve her zaman küfürlerine maruz kaldıklarını belirtmektedirler.

Tablo 21. Katılımcıların, Arkadaşları Tarafından Hakarete Uğrama Durumları

	Sayı	%	Toplam
Kesinlikle Hayır	80	18,1	18,1
Hayır	113	25,6	43,7
Evet Bir Kez	77	17,4	61,1
Evet Bir Kez den Fazla	129	29,2	90,3
Evet Her Zaman	43	9,7	100
Total	442	100	

Katılımcıların, kurban olma durumlarının öğrenilmesi maksadı ile “ arkadaşların tarafından hakarete uğradın mı ” sorusu sorulmuştur.

Evet, Bir kez den fazla, % 29,2

Evet, Bir kez % 17,4

Evet, her zaman % 9,7 olarak cevaplanmıştır.

En az bir kez hakarete uğrayanların toplam oranı, % 56,3 olarak hesaplanmıştır.

Hayır, diyenlerin oranı % 25,6,

Kesinlikle hayır, diyenlerin oranı % 18,1 'dir

Kurban olmadıklarını belirtenlerin oranı toplam % 43,7 olarak hesaplanmıştır.

Tablo 22. Katılımcı Öğrencilerin Arkadaşları Tarafından Fiziksel Şiddete Uğrama Oranları

	Sayı	%	Toplam
Kesinlikle Hayır	162	36,7	36,7
Hayır	146	33	69,7
Evet Bir Kez	56	12,7	82,4
Evet Bir Kez den Fazla	66	14,9	97,3
Evet Her Zaman	12	2,7	100

Akran zorbalığının bir türü olan fiziksel şiddet olgusunun, küfür açısından kurban olma durumuyla ilişkisinin ölçülmesi maksadı ile “ arkadaşların tarafından fiziksel şiddete maruz kaldın mı “ sorusu sorulmuştur.

Evet, Bir kez, % 12,7

Evet, Bir kez den fazla % 14,9

Evet, Her zaman, % 2,7

En az bir kez fiziksel şiddete uğradıklarını bildirenlerin toplam oranı, % 30,3 olarak hesaplanmıştır.

Hayır, % 33,0,

Kesinlikle hayır, % 36,7,

Fiziksel şiddete hiç uğramadıklarını bildirenlerin toplam oranı, % 69,7 olarak hesaplanmıştır.

Tablo 23. Katılımcı Öğrencilerin Fiziksel Şiddete Maruz Kalma ve Küfür Şiddetine Maruz Kalması Arasındaki İlişki – Çapraz Tablo

		Fiziksel şiddet					Toplam
		Kesinlikle Hayır	Hayır	Evet Bir Kez	Evet Bir Kezden Fazla	Evet Her Zaman	
Küfür	Sadece Bir Kez	7,7%	7,7%	2,3%	0,5%	0,5%	18,6%
	Birden Fazla	9,3%	11,8%	5,7%	5,4%	0,2%	32,4%
	Çok Fazla	4,5%	2,7%	1,8%	5,4%	0,7%	15,2%
	Her Zaman	1,6%	2,7%	1,6%	2,0%	1,1%	9,0%
	Hiç Bir Zaman	13,6%	8,1%	1,4%	1,6%	0,2%	24,9%
Toplam		36,7%	33,0%	12,7%	14,9%	2,7%	100,0%

Tablo 21 “arkadaşların tarafından hakarete uğradın mı ve Tablo 22’de “fiziksel şiddete maruz kaldın mı soruları çapraz tablo olarak düzenlenmiştir. Arkadaşları tarafından birden fazla kez hakarete ve fiziksel şiddete maruz kalanlar % 5,4 oranındadır. Hakaret ve fiziksel şiddet eş zamanlı olabileceği gibi, hakaretin ardından gereken tepkinin verilemediği durumlarda akabinde fiziksel şiddete maruz kalma olasılığı yükselecektir.

Arkadaşları tarafından bir ve birden fazla kez hakarete ve fiziksel şiddete maruz kalanlar % 27,2 oranındadır. Hiçbir zaman ve küfre ve fiziksel şiddete maruz kalmadıklarını belirtenlerin oranı % 21,7 olarak hesaplanmıştır.

Tablo 24. Katılımcı Öğrencilerin Hakarete Uğrayan Birini Gördüklerinde Verdikleri Tepkiler

	Sayı	%	Toplam
Görmezden Gelir Uzaklaşırım	52	11,8	11,8
Baş Edebileceğim Birisiyse engellerim	248	56,1	67,9
Büyüklerle Haber Veririm	142	32,1	100
Total	442	100	

Katılımcıların dahil olmadıkları akran-zorba mücadelesine seyirci olma durumunda gösterdikleri tepkilerin öğrenilmesi amacı ile, “başkası tarafından hakarete uğrayan birini görürsen....” sorusu sorulmuş, seçeneklerde bulunan davranış yöntemlerinden birisini seçmesi istenmiştir.

Baş edebileceğim biriye engellerim diyenlerin oranı, % 56,1

Büyüklerle haber veririm diyenlerin oranı, % 32,1

Görmezden gelir uzaklaşırım diyenlerin oranı, % 11,8 olarak tespit edilmiştir. Zorbalığına kendilerinin uğruyor olmamasına rağmen genelde kayıtsız kalmayı tercih etmedikleri, ancak zorbanın kendisine yönelik bir eylemini engellemek amacı ile temkinli yaklaşıtları değerlendirilmektedir. Toplamda % 88,2 oranda zorbalık eylemine kayıtsız kalınmadığı görülmektedir.

Tablo 25. Katılımcı Öğrencilerin Okulda Güvenli Hissetme Oranları

	Sayı	%	Toplam
Bazen	122	27,6	27,6
Genelde	119	26,9	54,5
Her Zaman	153	34,6	89,1
Hiçbir Zaman	48	10,9	100
Total	442	100	

Akranları ve/veya büyüklerinden zorbalık gören çocukların oranının yüksek olduğu varsayılarak ve “ okulda güvenli hissediyor musun” sorusu sorulmuştur.

Zamanının büyük bir kısmını okulda geçiren öğrencilerin, karakterlerinin şekillendiği okullarda kendilerini büyük oranda güvende hissettikleri görülmektedir.

Genelde, % 26,9

Her zaman, % 34,6

Toplam oran % 61,5

Bazen, % 27,6

Hiçbir zaman, % 10,9 Toplam % 38,5 olarak hesaplanmıştır.

Özellikle üzerinde durulması gereken cevap, (hiçbir zaman) ‘dır. Vaktinin büyük kısmını geçirdiği, ahlaki gelişimini kodladığı, kendi okul sosyal çevresinde güvende hissetmeyen çocuğun akademik başarı göstermesi ve önemlisi mutlu olması beklenemez.

Tablo 26. Katılımcı Öğrencilerin Sevilme Algıları

	Sayı	%	Toplam
Tüm Arkadaşlarım Beni Sever	119	26,9	26,9
Arkadaşlarımın Çoğu Beni Sever	173	39,1	66,1
Arkadaşlarımın Bazıları Beni Sever	90	20,4	86,4
Çok Az Arkadaşım Beni Sever	46	10,4	96,8
Hiçbir Arkadaşım Beni Sevmez	14	3,2	100
Toplam	442	100	

Katılımcılara, “ benim düşünceme göre...” cümlesi verilerek, cümleyi istediği seçenek ile tamamlamaları istenmiştir. Katılımcıların %26,9 ’u tüm arkadaşlarım beni sever, %39,1 ‘i arkadaşlarımın çoğu beni sever, % 20,4 ‘ü arkadaşlarımın bazıları beni sever, yanıtlarını vermiştir. Toplam % 86,4 oranındaki katılımcı yüksek oranda arkadaşlarının sevgisini hissettiklerini belirtmişlerdir.

Katılımcılar, arkadaşlarının sevgisini hissetmediklerini “çok az arkadaşım beni sever” % 10,4, “hiç bir arkadaşım beni sevmez” % 3,2, yanıtları ile belirtmişlerdir. Toplam % 13,6 oranında katılımcı “çok az arkadaşım beni sever” ya da “hiçbir arkadaşım beni sevmez” olarak yanıt vermişlerdir. Okul sosyal ikliminde öğrencilerin mutluluğunun eğitimden önce gelmesi beklenir. Mutlu olmayan çocuğun akademik olarak başarılı olması, kendini geliştirmesi beklenemez. Sevildiğini hisseden çocuk güvende hisseder, sorunlar ile daha kolay baş eder.

Tablo 21’ de incelediğimiz, okulda hiçbir zaman güvende hissetmeyen öğrencilerin oranı %10,9 olarak belirlenmiş olup, bu tabloda hiç sevilmediğini düşünen öğrencilerin oranı %13,6 olarak belirlenmiştir. Okul ortamında yaklaşık % 10,0 oranında öğrencinin kendisini güvende hissetmedikleri, arkadaşları tarafından hiç sevilmediklerini beyan etmektedirler. Sevilmediğine ve güvende olmadığına inanan öğrencinin okul ortamına uyum sağlaması, akademik başarı göstermesi ve sağlık birey olarak yetişmesi beklenemez.

Tablo 27. Katılımcı Öğrencilerin İhtiyaç Duyduklarında Yardım Bulabilme – Bulamama Algıları

	Sayı	%	Toplam
Tüm Arkadaşlarım Yardım ederler	134	30,3	30,3
Arkadaşlarımın Çoğu Yardım Eder	135	30,5	60,9
Arkadaşlarımın Bazıları Yardım Ederler	102	23,1	83,9
Çok Az Arkadaşım Yardım Eder	56	12,7	96,6
Hiçbir Arkadaşım Yardım Etmez	15	3,4	100
Toplam	442	100	

Katılımcıların “yardıma ihtiyacın olduğunda...” cümlesini seçeneklerden birisi ile tamamlaması istenmiştir.

Tüm arkadaşlarım yardım eder, % 30,3

Arkadaşlarımın çoğu yardım eder, % 30,5

Arkadaşlarımın bazıları yardım eder, % 23,1

Toplamda % 83,9 oranında arkadaşlarının yardım edeceğini belirtmektedir.

Çok az arkadaşım yardım eder, % 12,7

Hiçbir arkadaşım yardım etmez, % 3,4

Toplamda, % 16,1 oranında katılımcı, çok az veya hiç yardım alamayacağını belirtmektedir.

Tablo 21’ de incelediğimiz, okulda hiçbir zaman güvende hissetmeyen öğrencilerin oranı %10,9 olarak belirlenmiştir.

Tablo 22’ de hiç sevilmediğini düşünen öğrencilerin oranı %13,6 olarak belirlendi. Okul ortamında yaklaşık % 10,0 oranında öğrencinin kendisini güvende hissetmedikleri, arkadaşları tarafından hiç sevilmediklerini ve yardıma ihtiyacı olduğunda çok az ya da hiç yardım almayacaklarını beyan etmektedirler.

Tablo 28. Katılımcı Öğrencilerin Okulda Mutlu Hissetme Durumları

	Sayı	%	Toplam
Çok Mutluyum	123	27,8	27,8
Mutluyum	229	51,8	79,6
Mutsuzum	61	13,8	93,4
Çok Mutsuzum	29	6,6	100
Total	442	100	

Katılımcılara, okulda mutlu olup olmadıkları sorulmuştur.

Çok mutluyum, % 27,8

Mutluyum, % 51,8

Toplam, % 79,6

Mutsuzum, % 13,8

Çok Mutsuzum % 6,6

Toplam % 20,4 oranında öğrenci, okulunda mutsuz veya çok mutsuz olduğunu belirtmişlerdir.

Tablo 29. Katılımcı Öğrencilerin Ev’de Mutlu Hissetme Durumları

	Sayı	%	Toplam
Çok Mutluyum	290	65,6	65,6
Mutluyum	126	28,5	94,1
Mutsuzum	18	4,1	98,2
Çok Mutsuzum	8	1,8	100

Katılımcılara evlerinde mutlu olup olmadıkları sorulmuştur.

Çok Mutluyum, % 65,6

Mutluyum, % 28,5

Toplam, % 94,1 oranında katılımcı evlerinde mutlu veya çok mutlu olduklarını belirtmektedirler.

Mutsuzum, % 4,1

Çok Mutsuzum, % 1,8

Toplam, % 5,9 oranında katılımcı evlerinde mutsuz veya çok mutsuz olduklarını belirtmektedirler.

Tablo 24' de sorulan okulda mutlu musun sorusuna verilen mutluyum ve çok mutluyum toplam % 79,6 iken

Tablo 25' de sorulan ev 'de mutlu musun sorusuna verilen mutluyum ve çok mutluyum toplam % 94,1 oranındadır.

Çocukların okullara oranla evlerinde daha mutlu oldukları değerlendirilmektedir.

Tablo 30. Katılımcı Öğrencilerin Okul ve Ev'de Mutlu Hissetme Durumları – Çapraz Tablo

		Evdeyken				Toplam
		Çok Mutluyum	Mutluyum	Mutsuzum	Çok Mutsuzum	
Okuldayken	Çok Mutluyum	20,4%	5,9%	0,9%	0,7%	27,8%
	Mutluyum	33,3%	15,8%	2,7%	0,0%	51,8%
	Mutsuzum	7,9%	5,4%	0,0%	0,5%	13,8%
	Çok Mutsuzum	4,1%	1,4%	0,5%	0,7%	6,6%
Toplam		65,6%	28,5%	4,1%	1,8%	100,0%

Katılımcılara Tablo 28'de okulda, Tablo 29'da evde mutlu olup olmadıkları soruldu. Her ikisinde de mutsuz olanların belirlenmesi amacı ile çapraz tablo düzenlendi.

Çok mutluyum, % 20,4

Mutluyum, % 15,8

Mutsuzum % 0

Çok Mutsuzum % 7 Okulda ve evde çok mutsuz olduklarını belirtmektedirler.

5. TARTIŞMA

Araştırmaya konu olan küfür kavramının okul sosyal hayatında yer almaması gereken bir öge olduğu, akademik çalışmalarda belirtilmektedir. Okul, çocuklar için kendini yetiştirme, geliştirme ve sosyalleşme kurumudur.

E. Durkheim'e göre sosyal kişiliğin kazandırıldığı yerler okullardır.

“ Sosyal bir varlık olma sürecinde birey, içinde yaşadığı sosyal ortamlarla birlikte şekillenir” (Sertpolat, 2018, s:12).

Maslow bireyin ihtiyaçlarını beş kategoride belirtmiştir. En alt seviyede olan barınma beslenme gibi temel ihtiyaçların karşılanması iken, en üst seviye bireyin kendini gerçekleştirmesidir.

- 1- Temel Fizyolojik İhtiyaçlar,
- 2- Güvenlik ve Emniyet İhtiyacı,
- 3- Sosyal İhtiyaçlar,
- 4- Saygı İhtiyaçları,
- 5- Kendini Gerçekleştirme İhtiyacı (Maslow'dan akt. Dönmez ve Özer, 2009, s.6).

İnsan yolculuğunun varış noktası olarak belirlenen “ kendini gerçekleştirme ihtiyacı” diğer ihtiyaçları karşılanabilen bireyler için mümkün olacaktır. Barınma, giyinme, karnını doyurma gibi birincil ihtiyaçların karşılanması yeni ihtiyaçların doğmasına neden olacaktır. Güvenlik ihtiyacını karşılayan birey, sosyalleşmek isteyecek, sonrasında saygı duyulmasını bekleyecektir. Bu aşamaları geçemeyen birey kendini gerçekleştiremez. Öğrenciler açısından, güvensiz okul ortamı, uygun olmayan okul sosyal hayatı ve saygı görmediği durumlar, öğrenmeye yönelik güdülenmeyi aksatacaktır.

Çeşitli kültürlerde yapılan araştırmalar sonucunda akran zorbalığının okullarda son derece yaygın olduğu, okul çocuklarının yaklaşık %10 ile % 20'sinin sürekli olarak akran zorbalığına maruz kaldığı görülmektedir. Avustralya'da yapılan bir çalışmada sık sık akran zorbalığında sözel saldırıya uğrayanların oranının % 39,1 olduğu belirtilmiştir (Gültekin, 2003, s:6). Yaptığımız çalışmada ise %58,8 oranında katılımcı öğrencinin arkadaşlarına küfür ettiği, %75,2'sinin küfre maruz kaldığı sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca Avustralya'da yapılan çalışma ile benzer sonuç olan sık sık sözel saldırıya uğrayanların oranı bizim çalışmamızda %24,2 olarak hesaplanmıştır.

“Okullarda en çok yaşanan, dışarıdan kolaylıkla gözlenemediği ve somut deliller olmadığı için kolaylıkla ve etkili bir şekilde müdahale edilemeyen, önlem alınamayan bir

diğer şiddet türü de sözel şiddettir “ (Özdere ve Terzi,2017, s.16). Öksüz ve arkadaşlarının 2012 yılında yaptıkları çalışmada, sözel saldırıya uğrayan öğrenci oranı % 46,3 olarak belirtilmiştir (Öksüz ve Ark. 2012, s:1916). Tarafımızdan yapılan çalışmada da öğrencilerin % 75,2’ sinin en az bir kez sözel, bir başka ifade ile küfür saldırısına uğradığı tespit edilmiştir. İtme, ad takma, alay etme ve cinsellik içeren sözler söyleme en sık rastlanan zorbalık türleri olarak belirtilmiştir. Ayrıca, zorbalık davranışlarının en çok okul bahçesinde gerçekleştiği ifade edilmiştir. Bizim çalışmamızda katılımcıların % 53.6 ’sı okul ortamında her yerde küfür ile karşılaştıkları belirtilmiştir.

A.B.D.’de kurban durumunda olma oranının %10 olduğunu söylenirken bu oran Kanada’da % 8 olarak belirlenmiştir (Ziegler & Rosenstein-Manner, 1991’den akt: Beran & Tutty, 2002). Kanada’da 2005 yılında yapılan bir çalışmada 177 öğrenciden % 54 oranında zorbalık kurbanı olduğu belirtilmiştir (Erdur ve Ark, 2007,s.17). Bizim çalışmamızda kurban olma oranı %9,5 olarak hesaplanmıştır. Araştırmacının görev yaptığı araştırmaya konu olan beş okulda görevli rehberlik servisleri ile yapılan görüşmelerde, kendilerine ulaşan zorbalık ihbarı olmadığı görülmüştür. Zorbalığa alışmış gibi davranan, itiraz etmeyen, öğretmenlerinden zorbalığın önlenmesi için yardım istemeyen çocukların, sorunları ile baş başa kaldıkları ve çıkar yol bulamadıkları için duruma razı oldukları, olmak zorunda kaldıkları değerlendirilmektedir.

Kapıcı (2004) ilköğretim öğrencilerinde zorbalık tipi, şiddeti ve bunların depresyon, kaygı ve kendine güven ile ilişkilerini araştırmıştır. Sonuçlar dört ve beşinci sınıfa devam eden 206 öğrenciden %40’ının zorbalığa uğradığını göstermektedir. Pişkin (2006) tarafından ilköğretim öğrencileri arasında yaşanan akran zorbalığı olgusunun türleri ve sıklığını ortaya koymak amacıyla yapılan araştırmaya, Ankara’daki dört ilköğretim okulunun 4,5,6,7 ve 8.sınıfında öğrenim gören 1154 öğrenci katılmıştır. Araştırmaya katılan öğrencilerin yüzde 35’i düzenli olarak zorbalığa uğradıklarını; %6’sı ise zorbalık yaptığını rapor etmiştir. Yapılan başka bir araştırmada çıkan sonuçlara göre, ortaöğretim öğrencilerinin % 51’i okulda zorbalık ile karşılaştıklarını bildirmektedirler (Ural,Özteke,2010, s:3). Bizim çalışmamızda ise zorbalık türü olan fiziksel şiddete uğrayanların oranı % 30,3 ‘tür. İngiltere’de yapılan bir survey çalışmasının sonuçları 11-16 yaşlarındaki 4700 çocuğun % 75 ‘inin fiziksel olarak zorbalığa uğradığını ortaya koymuştur (Glover, 2000, ‘den akt. Özkan ve ÇİFÇİ, s.578). Bir başka araştırmada 206 öğrencinin %74’ü hayatlarında en azından bir kez fiziksel şiddete maruz kaldıklarını bildirmişlerdir (Kapıcı, 2004,s.3).

Temel amacı aile içinde çocuğa yönelik şiddetin görülme sıklığını saptamak olan bir başka çalışmada, ilköğretim 5. ve 8. sınıf öğrencilerine anket aracılığıyla ulaşılmıştır. Bu öğrencilere -ne sıklıkta ve kimler tarafından- fiziksel şiddete maruz kaldıkları sorulmuştur. Öğrencilerin %74'ü hayatlarında en azından bir kez fiziksel şiddete maruz kaldıklarını bildirmişlerdir. Bu öğrencilerden %23'ü babalarının, %20'si arkadaşlarının, %16'sı annelerinin ve %14'ü ise öğretmenlerinin kendilerine fiziksel şiddet uyguladıklarını ifade etmişlerdir (Kapçı, 2004 'ten akt. Deveci ve Açık, 2002) Görüldüğü gibi, bir arkadaşın diğerine uyguladığı fiziksel şiddetin görülme sıklığı öğretmen ya da anne tarafından uygulanan fiziksel şiddetten daha yüksek bulunmuştur.

Pişkin tarafından yapılan bir çalışmada ise 1164 öğrencinin % 6' inin herhangi bir şekilde zorbalığa uğradıkları belirtilmiştir (Pişkin,2002'den akt. Dönmez ve Özer, 2009 s.30). Çıkan sonuçlar, yapılan çalışma ile mukayese edildiğinde, araştırmanın yapıldığı tarih, araştırmanın örneklemini gibi farklılıklar nedeni ile değişik oranlara ulaşıldığı değerlendirilmektedir. Genel kanı öğrencilerin yarısı ve yarısından fazlasının zorbalık ile karşılaştıkları, benzer miktarlarda küfür saldırısına uğradıkları görülmektedir.

Bir başka çalışmada 2.511 öğrenciye okuldaki mutluluk düzeyleri ölçülmek üzere anket uygulanmıştır. "Okulda ne kadar mutlusun ?" sorusuna % 10,2 oranında " hiç mutlu değilim" yanıtının verildiği belirtilmektedir (Öksüz ve ark, 2012, s.1927). Okulda mutluluk düzeyleri ile ilgili literatür taraması yapıldığında % 10 - % 20 oranında öğrencinin, okulda hiç mutlu olmadığı görülmüştür. Bizim çalışmamızda ise "okulda mutluluk" kavramı için % 20,4 oranında mutsuzum ve çok mutsuzum yanıtları ile benzer sonuçlara ulaşılmıştır. Ayrıca bizim çalışmamızda katılımcı öğrencilerin evdeki mutluluk durumları öğrenilmek istenmiş olup, %5,9 mutsuz ve çok mutsuz olduğunu belirtmişlerdir.

Staley 1978 yılında yaptığı çalışmada, erkek ve kadınların eşit oranda ağır küfürler kullandıklarını tespit etmiştir (Özçalışkan, 2015, s.1). Lakoff 1975 yılında yaptığı çalışmada, kadınların toplumdaki konumundan yola çıkarak hafif küfürler ile tepkilerini dile getirdiklerini savunmuştur (Aydınoglu, 2015, s.221). Türkiye'de 22 öğrenci ile yapılan çalışmada kadınların küfür kullanımını erkeklerin küfür kullanımından oldukça atında bulmuştur (Özçalışkan,2015, s.286). Bizim çalışmamızda kadın ve erkeklerin küfür etmelerinden rahatsız olanların oranları çapraz sorgulandığında % 33 olarak tespit edilmiştir. Bizimde çalışmamızda ön görüldüğü üzere kadınların erkeklere oranla çok

daha az küfür kullandıkları, toplumsal tepkiyi göz önünde tutarak hafif olarak nitelenebilecek kelimeleri seçmeye gayret ettikleri görülmektedir.

6. SONUÇ ve ÖNERİLER

Okullarda eğitim öğretimin sağlanması için gerekli bütün çalışmalar planlı bir şekilde yürütülür. Bu nedenle okullarda bütün öğrencilerin uyması zorunlu olan başlıca kurallar mevcuttur. Derse giriş ve çıkış saatleri, teneffüs ve öğle paydosu saatleri, kıyafet uygulamaları bu kurallar dâhilinde belirlenmektedir. Bunların dışında okul eşyalarına zarar verildiğinde, sınavlar esnasında kopya çekildiğinde veya konulmuş olan kurallar ihlal edildiğinde okul idaresi kurallara uymayan öğrencilere gerekli uyarıları yapar. Olumlu sonuçlar alınmadığında ise öğretmenlerden oluşan okul disiplin kuruluna ilgili öğrencileri sevk eder. Bu aşamadan sonra disiplin kurulu ilgili yönetmelikleri dikkate alarak en uygun olan kararları alır.

Zorbalık okul sosyal hayatının gerçeği olarak kabul edilmelidir. Kabul edilmesi, sorunun çözülmesine olanak sağlayacaktır. Zorbalığın ve küfrün her an var olduğu, gizli saklı kalmaya oldukça meyil gösterdiği unutulmamalıdır.

Kurbanın uğradığı saldırılara, okul yönetiminin ve öğretmenlerinin, hatta öğrencilerin kayıtsız kalmaları, göz yumar tavır sergilemeleri, zorba açısından cesaretlendirici, kurban tarafından eylemlere onay verildiği mesajı içerecektir. Eylemin fazlaca konuşulması ve fazlaca kişi tarafından öğrenilmesi kurbanın amacına ulaştığını duyuracak bir etki yapabilir. Muhatapları dışında olay kendi çerçevesinde değerlendirilmelidir.

Zorbalığın varlığının okul yöneticileri tarafından kabul edilmesi, önleyici tedbirler alınması, gerekli eğitimler verilerek okul sosyal hayatının sağlıklı işleyişi sağlanmalıdır.

Görev yapılan okullarda akran zorbalığı ve küfür eylemlerini önlemeye yönelik bir eylem planı bulunmadığı gibi karşılaşılan eylemlerde görmezden gelinmesi ve olayın fazlaca büyütülmemesi konusunda tavsiyeler ile karşılaşılmaktadır.

Araştırmacı tarafından üç yıldır çeşitli okullarda “eyvah çocuğum küfür ediyor” projesi yürütülmektedir. Proje kapsamında öğrencilere uygulanan anketler ile sınıf düzeyinde küfür ve kaba davranış gösteren, arkadaşlarına şiddet uygulayan, sınıf düzenini bozmaya yönelik hareketlerde bulunan öğrenciler tespit edilmiştir. Önce sınıf öğretmenleri daha sonra velileri sonra çocuk ile görüşülerek, çocuğun yaptığı bu eylemlerin öğretmenler tarafından fark edildiği ve durumun izlendiği, öğrencinin bu

eylemlere devam ettiđi takdirde bunun cezai bir karřılıđının olacađı konusunda bilgilendirme yapılmıřtır. Daha önce okul malına zarar verme, arkadařlarına řiddet uygulama, kűfűr ve hakaret dilini kullanan ۆğrencilerin, ailesinden gelen uyarılar ve okulda kendisine gűsterilen tavır nedeni ile eylemlerinden çođunlukla vazgeçtiđi gűrűlmektedir. Nadiren olumlu geliřme gűstermeyen çocukların ailelerine bakıldıđında, yařam alanlarında, anne-baba veya kardeřlerin kűfűr ve hakaret dilini gűnlűk konuřma gibi kullandıkları gűrűlmektedir. ocuk için alıřılmıř hale gelen bu dil, ocuk açısından ayıp sayılacak, çekinilecek bir hal olmaktan çıkmaktadır.

Okul, ocukların sosyalleştiği kendisinden başka çocuklarında var olduğunu ve onların kendi haklarının ve duygularının olduğunu, ilk kez keşfettiği ve hayatlarının ۆnemli bir dűnemi olan ergenliğini yaşadığı yerlerdir. ۆğretmenler açısından, ilkokuldan ortaokul bitimine geçen sűrede ۆğrenciler, ocuk olarak nitelendirilirler.

Okul sosyal hayatı; ۆğrenciler, ۆğretmenler ve okul çalıřanları açısından gűnűn bűyűk kısmının geçirildiđi ortamlardır. Gűvenli, huzurlu, sakin ortamlar ۆğrenme ve kiřisel geliřimi yűksek oranda artırırılar. Okul sosyal hayatı birden fazla paydařın uzlařma sađlayacađı yűnetim tipi ile sađlıklı hale gelecektir. Baskıcı ve katı kuralcı olmayan ۆğretmen dostu yűnetim, yol gűsterici ve destekleyici ۆğrenci dostu ۆğretmenlerin bulunduđu okul ortamında yetiřen çocuklar akademik bařarıya ulařmanın yanı sıra duygusal ۆğrenmeyi de sađlayacaklardır.

ۆğrencileri direk olarak etkileyen, okul sosyal hayatının kalitesini belirleyen ortamın sađlanması ۆğrencilerden de destek alınması műmkűndűr. ۆzellikle yeni gelen ۆğrenciler ve farklı etnik kűkenden ۆğrenciler, zorbalıđa uđramaya műsait gűrűlmektedir. Bu bakıř açısı kurbanı suçlar nitelikte olsa dahi zorbanın bakıř açısına dűřűnmek elzemdir. ۆst sınıf ۆğrencilerinin daha kűűkleri koruyup yol gűsterici olacađı ortamların sađlanması için koruyucu-kollayıcı tutum sergileyen ۆğrencilerin sertifika ve hediyeler ile ۆdűllendirilmesi kısmi bir dűzen sađlayacaktır. Unutulmamalıdır ki çocuklara olumlu davranıř gűsterdiklerinde verilecek pekiřtirenler dođru davranıřın kazandırılmasında ۆnem arz eder.

Eđitimin temel ilkelerinden birisi, ۆğrenciye verilmeyen bilgiler yordanamaz. Temel anlamda verilecek konu erevelendirilir, detayları kendisinin arařtırarak ۆğrenmesi teřvik edilir. Bu anlamda, akran zorbalıđı nedir, kűfűr ve hakaret hangi

davranışları kapsar, vücudun özel bölgeleri nerelerdir gibi sorular çocukların bilgilendirilmesi bakımından netleştirilmelidir.

Okul hayatında, karşılaşılan zorbalık eylemleri kesinlikle kayıt altına alınmalı, şikâyet kutuları oluşturulmalı veya mevcut şikâyet kutularının bu yönde kullanılmalarının teşvik edilmesi gereklidir.

Okul rehber öğretmenlerinin ihtisaslarına yakın özellik gösteren küfür eylemleri genelde rehber öğretmenler tarafından haber alınmakta ve onlar tarafından çözülmeye çalışılmaktadır.

Küfür eyleminden ilk haberdar olanlar, kurbanın yakın arkadaş veya arkadaşları, kardeşleri ve anne-babasıdır. Nöbetçi öğretmenler, sınıf öğretmenleri ve idareciler, eylemin bildirilmesi veya tespit edilmesine müteakip kısa süre içinde olayı kayıt altına almalıdırlar.

Hali hazırda okullarda bulunan disiplin icra kurullarının oluşturacağı çalışma grupları ile eylemler ciddi anlamda takip edilmelidir. Burada sorulacak sorular;

Kim? (zorba, kurban, tanık)

Ne zaman? (süre, hangi saati)

Nerede? (bahçe, sınıf, tuvalet, spor salonu, koridor vb.)

Ne Tür? (sözel, duygusal, fiziksel)

Neden? (sebeup, bahane, etki)

Ne sıklıkla? (frekans, devamlı)

Zorba ile mutlaka eyleminden haberdar olunduğu hakkında görüşülmeli, okul ortamında bu tür eylemlere izin verilmeyeceği kesin dille anlatılmalı, yaptıklarının mutlaka cezai bir karşılığının olacağını hissetmesi sağlanmalıdır. En sakıncalı durum, zorbalıkta bulunanın bu eyleminden dolayı tepkiye uğramadığı ve diğer öğrencilerinde bu eylemlerin cezasız kaldığını görmeleri durumudur.

Küfür eylemleri sadece bir disiplinin sorunu değildir. Küfür ciddi bir eylemdir ve önlenemediğinde şiddeti artan eylemlere dönüşmesi olasıdır. Sebeplerine bakıldığında, psikolojik etkenler, genetik özellikler, sosyoekonomik durum, sosyal çevre,

okul sosyal çevresi vb. birçok faktörden beslendiği görülmektedir. Multi-disipliner olarak incelenmesi gereklidir ve toplumsal bir sorunu tek kişinin çözmesi beklenemez.

Sosyal hizmet mesleğinin öğretileri ve araştırma dahilinde elde edilen bulgular ışığında akran zorbalığında küfür kullanımının okul sosyal hayatına olumsuz etkilerinin önlenmesine katkı sağlayacağı düşünülen öneriler aşağıda sunulmuştur.

- a) Milli Eğitim Bakanlığı himayesinde, üniversitelerin; eğitim fakülteleri psikolojik danışmanlık ve rehberlik, antropoloji, sosyal bilimler, sosyoloji, psikoloji, sosyal hizmet, ilahiyat, çocuk gelişimi, Türk dili ve edebiyat bölümlerinin de katılımı ile küfür kullanımının, öncelikle azaltılması, sonrasında tamamen yok edilmesi maksadı ile eylem planı hazırlanmalı ve tüm eğitim kurumlarında uygulanmasına yönelik bir çalıştay düzenlenmelidir.
- b) Küfür eylemlerinin önlenmesine yönelik çalışmayı yürütmek üzere bir kurul teşkil edilmesi gereklidir.
- c) Eylem esnasında kullanılacak bir web sitesinin içeriği belirlenmelidir. Mevcut durumun detaylı olarak anlaşılmasına yönelik formların sitede yer alması sağlanmalıdır.
- d) Küfür eyleminin kayıtlarının tutulacağı formlar tasarlanmalıdır. Okulların ulaşımına açılmalıdır.
- e) Okullarda seminerlerde kullanılacak afiş, sunum gibi materyaller, veliler ve öğrencilere yönelik olarak ayrı ayrı düzenlenmelidir.
- f) Okul sosyal hizmeti çalışanlarının okullarda istihdam edilmesini müteakip, sürece dâhil edilmesinin sağlanması gereklidir.
- g) Öğrencilerin kendilerini daha etkin ifade etmelerine yönelik eğitici faaliyet planları yapılmalıdır.
- h) Küfür eylemlerinden uzak duran, arkadaşları ile saygı ve hoşgörüyü dayalı ilişkiler yürüten öğrencileri ödüllendirmeye yönelik faaliyetler ve kampanyalar düzenlenmelidir.
- i) Küfür eyleminin okullardaki yoğunluk durumları takip edilmeli, azalmaya veya artmaya yönelik eğilimler takip edilmeli, mevcut duruma göre planda gerekebilecek düzeltmeler yapılmalıdır.
- j) Sürecin başından itibaren velilerin desteği alınmalıdır.
- k) Gerekli durumlarda akran desteğine başvurulmalı, üst sınıftaki öğrencilerin örnek teşkil edecek davranışları desteklenmelidir.

- l) Ders kitaplarında insan ilişkilerinin önemine dair kazanımlar arttırılmalı, uygulamalı faaliyetler yapılmalıdır.
- m) İlkokul ve ortaokul kademesinde yılsonu verilen öğrenci karnelerinin davranış notu bölümlerine sınıf öğretmenleri tarafından ‘‘saygılı ve kibar konuşma’’ notu verilebilir.
- n) Eğitim öğretim yılı içerisinde bir kez dahi küfürlü söz kullanmayan öğrenciler belirlenip yılsonu kapanış törenlerinde onore edilebilir.
- o) Bu çalışmadan elde edilen verilerden yola çıkarak, İstanbul çapında örneklem grubu daha genişletilerek ve değiştirerek, başka araştırmalardan elde edilen veriler ile birlikte çok daha kapsamlı bir çalışma planlanabilir. Özellikle liselerde yaşanan şiddet vakalarının azımsanmayacak sayıda genci mağdur eden ‘‘zorbalık’’ olgusuyla ilgili durum tespiti sonrasında, akran zorbalığının önlenmesi veya azaltılması için programlar geliştirilebilir.

Zorbalık kişisel, sosyal ve eğitsel bir sorundur. Zorbalığın kısa ve uzun dönem etkilerini ve zorbalığa neden olan olası risk faktörlerini belirlemek ve bu bulgular ışığında önleme çalışmalarını planlamak çocuklar, aileler ve eğitimciler adına en önemli araştırma alanlarından biri olarak görünmektedir. Bu çalışmaların yürütülmesinde, en önemli grup, çocuklar, aileler ve öğretmenlerdir. Bu anlamda ‘‘Eğitimde Feda Edilecek Fert Yoktur’’ sözüne uygun düşünce yapısının toplumun her kesimince benimsenmesi ve gereken adımların atılması, sağlıklı, manevi anlamda güçlü ve en önemlisi mutlu bir toplumun yeniden inşasına imkân sağlayacaktır.

7. KAYNAKÇA

AKGÜN, S. (2005), Akran Zorbalığının Anne-Baba Tutumları ve Anne-Baba Ergen İlişkisi Açısından Değerlendirilmesi, Yüksek Lisans Tezi <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
Erişim tarihi: 10.03.2019

AYAS, T. Pişkin, M. (2015) Akran Zorbalığı Belirleme Ölçeği, Akademik Bakış Dergisi,
<https://toad.halileksi.net/sites/default/files/pdf/akran-zorbaligi-belirleme-olcegi-ergen-formu-toad.pdf>
Erişim tarihi: 20.04.2019

AYDINOĞLU, N.(2015) Kadın ve Dil, Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi,
<https://dergipark.org.tr/download/article-file/202526> Erişim tarihi: 20.04.2019

BUCHANAN, P. & WİNZER, M. (2001). Bullying in schools: Children's Voices. International Journal of Special Education, 16(1): 67-79.

BURAK OYUNDA Youtube Kanalı, (2019), https://www.youtube.com/watch?v=P_PENwau9Fg, Erişim Tarihi:05.03.2019

CARNEY, J.V. (2000). Bullied to Death: Perceptions of Peer Abuse and Suicidal Behaviour During Adolescence. School Psychology International, 21(2): 213-223.

CÜCELOĞLU, D. (2001) Yetişkin Çocuklar, Remzi Kiyabevi, 24. Baskı, İstanbul

CÜCELOĞLU, D. ERDOĞAN, İ. (2014) Öğretmen Olmak Bir Can'a Dokunmak, 7.Baskı, Final Yayıncılık

DUYAN, V. YOLCUOĞLU, İ. G. ARTAN, T. (2014) Dünü, Bugünü, Yarınıyla İnsanı Anlamak - İnsan Davranışının Kökenleri ve Sosyal Çevrenin Etkileri, Nar Yayınevi

DÖNMEZ, B. ÖZER, N. (2009) Yöneticiler, Öğretmenler, Öğrenciler ve Veliler için Okul Güvenliği ve Güvenli Okul, Nobel Yayın

ERDUR, Ö. Baker, K. F.(2007) Akran Zorbalığının Yeni Yüzü: Siber Zorbalık, Eurasian Journal of Educational Research,
https://www.researchgate.net/publication/324476306_Akran_Zorbaliginin_Yeni_Yuzu_Siber_Zorbalik_Cyber_Bullying_A_New_Face_of_Peer_Bullying Erişim tarihi: 21.04.2019

GARSON, D. G. (2009) Sampling. Statnotes: Topics in Multivariate Analysis. [Ders notu].
<http://faculty.chass.ncsu.edu/garson/PA765/sampling.html>, Erişim tarihi:22.04.2019

GLOSBE, (2019) Online Fransızca- Türkçe sözlük, Erişim tarihi: 25.02.2019, <https://tr.glosbe.com/fr/tr/l'âne>

ÖZKAN, Y., ÇİFTÇİ, E.G. (2010), Peer Bullying in Primary Schools in Low Socio-Economic Level İlköğretim On-line, <https://dergipark.org.tr/download/article-file/90762>

GRIFFIN, R.S. & GROSS, A.M. (2004). Childhood bullying: Current findings and future directions for research. *Aggression and Violent Behavior*, 9: 379-400.

GÜLTEKİN, Z.(2003) Akran Zorbalığını Belirleme Ölçeği Geliştirme Çalışması, Yüksek Lisans Tezi, https://toad.halileksi.net/sites/default/files/pdf/akran-zorbaligini-belirleme-olcegi-toad_0.pdf Erişim tarihi: 25.04.2019

HASKAYA, S.(2016) Ortaokul Öğrencilerinde Akran Zorbalığı ile Okula Yabancılaşma Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>

ILGAR, L. (2014) Özel Okul Ve Devlet Okulunda Görev Yapmış Sınıf Öğretmenlerinin Sınıf Yönetimindeki Farklılıklara İlişkin Görüşleri, Nitel Bir Çalışma, <https://dergipark.org.tr/iuhayefd/issue/8801/110031>,

JUVONEN, J., GRAHAM, S. & SCHUSTER, M.A. (2003). Bullying Among Young Adolescents: The Strong, the Weak and the Troubled, *Pediatrics*, 112(6): 1231-1237.

KAPÇI, E. G.(2004) İlköğretim Öğrencilerinin Zorbalığa Maruz Kalma Türünün ve Sıklığının Depresyon, Kaygı ve Benlik Saygısıyla İlişkisi, <https://dergipark.org.tr/auebfd/issue/38406/445422> Erişim tarihi: 10.03.2019

KARATAŞ, H. (2011) İlköğretim Okullarında Zorbalığa Yönelik Geliştirilen Programın Etkisinin İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, <https://docplayer.biz.tr/20097173-Ilkogretim-okullarinda-zorbaliga-yonelik-gelistirilen-programin-etkisinin-incelenmesi.html>, Erişim tarihi: 22.04.2019

MEB, (2014) 26 Temmuz 2014 tarihli ve 29072 Sayılı Milli Eğitim Bakanlığı Okul Öncesi Eğitim ve İlköğretim Kurumları Yönetmeliği Madde 11,6.a. www.resmigazete.gov.tr/Eskiler/2014/07/20140726-4.htm Erişim tarihi: 20.04.2019

MEB, (2015) Çocuğa Yönelik Şiddetin Önlenmesi Teknik Destek Projesi Erken Uyarı Programı Uygulama Kitapçığı

MEB, (2017-2018), Eğitim İstatistikleri
http://sgb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2018_09/06123056_meb_istatistikleri_orgun_egitim_2017_2018.pdf, Erişim tarihi: 10.05.2019

MEB, Güvenli Okul Projesi, (2018) <https://www.icisleri.gov.tr/guvenli-okul-guvenli-gelecek-projesi>,
Erişim tarihi: 09.05.2019
http://siddetinonlenmesi.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2015_09/17121034_1.2.4_erken_uyari_uygulamaları_programi.pdf, Erişim tarihi: 23.02.2019

MOHR M. (2015), Küfür Etmenin Kısa Tarihi, Aylak Kitap, Çeviri: Zeynep Dörtok Abacı) Holy Shit

MONTAGU, A. (2001) The Anatomy of Swearing, University of Pennsylvania Press, Philadelphia
https://books.google.com.tr/books?id=QERsPn0nNYC&pg=PA5&hl=tr&source=gbs_toc_r&cad=3#v=onepage&q&f=false Erişim tarihi: 11.05.2019

OLWEUS, D. (1987). Schoolyard bullying - Grounds for intervention. School Safety, Fall:4-11.

OLWEUS, D. (1994). Annotation: Bullying at school - Basic Facts And Effects Of a School Based Intervention Program. Journal of Child Psychology and Psychiatry, 35(7): 1171-1190.

O'MOORE, A.M. & HILLERY, B. (1989). Bullying in Dublin Schools. Irish Journal of Psychology, 10(3):426-441.

ÖGEL K, EKE C, TANER S. ve ark (2004) İstanbul'da Öğrencilerde Riskli Davranışlar Araştırması. Yeniden Bilimsel Araştırma Raporları no:6. İstanbul, http://www.yeniden.org.tr/dokuman/bm_raporlar.asp
Erişim tarihi: 04.04.2019

ÖKSÜZ, Y. ÇECİK ,C. KARTAL, A (2012) İlköğretim 4.ve 5. Sınıf Öğrencileri Arasındaki Zorbalık Olaylarının Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi (Rize İli Örneği)
<https://arastirmax.com/tr/system/files/dergiler/79199/makaleler/7/3/arastirmax-ilkogretim-4.5.sinif-ogrencileri-arasindaki-zorbalik-olaylarinin-cesitli-degisenlere-gore-incelenmesi-rize-ili-ornegi.pdf>
Erişim tarihi: 20.04.2019

ÖZÇALIŞKAN, Ş. (2015) Kadın ve Erkeklerin Küfür Kullanımı Üzerine
<http://doczz.biz.tr/doc/253922/kadin-ve-erkeklerin-kufur-kullanimi-uzerine-seyda-ozcaliskan>, Erişim tarihi: 17.03.2019

ÖZDERE, M. TERZİ, Ç. (2017) Öğretmenlere Yönelik Okul Şiddeti, Cinius Yayınları

PİŞKİN, M. (2002). Okul Zorbalığı: Tanımı, Türleri, İlişkili Olduğu Faktörler Ve Alınabilecek Önlemler. Kuram Ve Uygulamada Eğitim Bilimleri Dergisi, 2, 531-562.

SERPOLAT, M.(2018) Sürdürülebilir Bir Sosyal Öğrenme Alanı Olarak Okul, İlişkisel Sosyoloji Perspektifinden Okul Toplum İlişkisi, Cinius Yayınları

ŞENEL, M. (2009) Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 4/8 Fall 2009 [http://www.turkishstudies.net/Makaleler/1623264985_110-senelmustafa_1_1512\(Düzeltilme\).pdf](http://www.turkishstudies.net/Makaleler/1623264985_110-senelmustafa_1_1512(Düzeltilme).pdf)

Erişim tarihi: 18.04.2019

ŞENEL, M. (2012) Bilinç Altına Dayalı Etnik Küfürler, Karadeniz Araştırmaları, Sayı:12 http://www.karam.org.tr/Makaleler/1926600847_009%20senel.pdf Erişim tarihi:15.02.2019

TAMAR D, (2008), Adelosan Sağlığı II Sempozyum Dizisi, www.ctf.edu.tr/Stek/pdfs/63/6312.pdf

Erişim tarihi: 11.05.2019

TDK, (2019) Güncel Türkçe Sözlük, http://tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.5cd8051b78c5e9.41145973

Erişim tarihi: 10.04.2019

TOKAY, Y. (2011), Divanü Lugatı Türk'te Kızgınlık ifade Eden Kelimeler ,International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 6/1 Winter, https://www.academia.edu/1819939/Divanü_Lugatit-Türkte_Kızgınlık_İfade_Eden_Kelimeler

TOTAN, T. KABAKÇI, Ö.F.(2010) İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinde Sosyal Duygusal Öğrenme Becerilerinin Zorbalığı Yordama Gücü, Eğitim Fakültesi Dergisi <https://dergipark.org.tr/download/article-file/153422>

TURA, G. (2008) Akran Zorbalığına Maruz Kalmayı Yordayan Özellikler

<https://www.ulusaltezmerkezi.net/akran-zorbaligina-maruz-kalmayi-yordayan-ozellikler/>

Erişim Tarihi: 14.03.2019

URAL, B. ÖZTEKE, N.(2010) Okulda Zorbalık, Kök Yayıncılık 2. Baskı

YOLCUOĞLU, İ. G.(2013) Toplumsal İşlevsizlik, Nar Yayınevi

YOLCUOĞLU, İ.G.(2015) Türkiye' de Tüm Çocuklarımızı İyi Yetiştirebilmek, Nar Yayınevi

ANKET

ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
SOSYAL HİZMET BÖLÜMÜ
"AKRAN ZORBALIGINDA KÜFÜR KULLANIMININ OKUL SOSYAL
HAYATINA ETKİLERİ "

- 1 - Yaşım 6 7 8 9 10 11 12 13 14
- 2 - Cinsiyetin Kadın Erkek
- 3 - Küfür / Kötü söz ile karşılaştığınızda ne hissedersin?
a. Rahatsız olurum
b. Beni etkilemez
c. Eğlenceli bulurum
d. Sinirlenirim
e. Üzülürüm
- 4 Küfür en çok nerede yaygındır?
a. Sosyal medya'da
b. Okul'da
c. Sokak'ta
d. Her yer'de
e. Ev' de
- 5 Okul ortamında nerede küfürle karşılaşıyorsun?
a. Sınıfta
b. Koridorda
c. Tuvalette
d. Bahçede
e. Heryerde
- 6 Kim daha fazla küfür eder?
a. Erkekler
b. Kadınlar
c. Erkekler ve kadınlar eşit oranda

7 Kadınların küfür etmesini nasıl değerlendirirsin?

- a . Komik bulurum
- b . Rahatsız olmam
- c . Rahatsız olurum
- d . Kadın ya da erkek olması önemsiz
- e . Erkeklerin küfür etmesi ile aynı oranda rahatsız olurum

8 Erkeklerin küfür etmesini nasıl değerlendirirsin?

- a . Komik bulurum
- b . Rahatsız olmam
- c . Rahatsız olurum
- d . Erkek ya da kadın olması önemsiz
- e . Kadınların küfür etmesi ile aynı oranda rahatsız olurum

9 Sosyal medya küfür etmene neden olur mu?

- a . Daha fazla ederim
- b . Daha az ederim
- c . Etkisi olmaz

10 Hangi nedenler küfür etmene neden olur?

- a . Sinirli olduğumda
- b . İstedğim bir şey olmadığında
- c . Bana küfür edilirse
- d . İstmeden, farkında olmadan
- e . Hiç etmem

11 Günlük hayatta küfür edermisin?

- a . Evet, nadiren
- b . Evet, sık sık
- c . Hayır

12 Sosyal medyada küfür edermisin?

- a . Evet, nadiren
- b . Evet, sık sık
- c . Hayır

13 Küfür duyunca ne hissedersin?

- a . Kızarıyorum
- b . Gülerim
- c . Etkilenmem
- d . Utanırım
- e . Üzülürüm

14 Kimden küfür duydun?

- a . Baba
- b . Anne
- c . Arkadaş
- d . Öğretmen
- e . Abi, abla, kardeş
- f . Sokaktaki birinden

15 Nerede küfür duydun / okudun ?

- a . Sosyal medyada
- b . Video izlerken
- c . Bilgisayar oyununda
- d . Sohbet programında
- e . Mesaj, mail de

16 En çok kim küfür eder?

- a . Büyüklere
- b . Çocuklar

17 Okul'da güvenli hissediyormusun ?

- a . Bazen
- b . Genelde
- c . Her zaman
- d . Hiç bir zaman

18 Arkadaşların tarafından hakarete uğradın mı ?

- a . Kesinlikle hayır
- b . Hayır
- c . Evet, bir kez
- d . Evet, bir kezden fazla
- e . Evet, her zaman

19 Arkadaşların tarafından fiziksel şiddete maruz kaldın mı ?

- a . Kesinlikle hayır
- b . Hayır
- c . Evet, bir kez
- d . Evet, bir kezden fazla
- e . Evet, her zaman

20 Başkası tarafından hakarete uğrayan birini görürsen ne yaparsın ?

- a . Görmezden gelirim, uzaklaşıyorum
- b . Baş edebileceğim biriye engellerim
- c . Büyüklere haber veririm

21 Benim düşünceme göre;

- a . Tüm arkadaşlarım beni severler
- b . Arkadaşlarımın çoğu beni severler
- c . Arkadaşlarımın bazıları beni severler
- d . Çok az arkadaşım beni sever
- e . Hiçbir arkadaşım beni sevmez

22 Yardıma ihtiyacım olduğunda ;

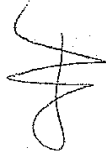
- a . Tüm arkadaşlarım yardım ederler
- b . Arkadaşlarımın çoğu bana yardım ederler
- c . Arkadaşlarımın bazıları yardım ederler
- d . Çok az arkadaşım yardım eder
- e . Hiçbir arkadaşım yardım etmez

23 Okuldayken;

- a . Çok mutluyum
- b . Mutluyum
- c . Mutsuzum
- d . Çok mutsuzum

24 Evdeyken;

- a . Çok mutluyum
- b . Mutluyum
- c . Mutsuzum
- d . Çok mutsuzum

25 Arkadaşlarına küfür ediyormusun?

- a . Sadece bir kez
- b . Birden fazla
- c . Çok fazla
- d . Her zaman
- e . Hiçbir zaman

26 Okuldaki çocuklar sana küfür ediyorlarmı?

- a . Sadece bir kez
- b . Birden fazla
- c . Çok fazla
- d . Her zaman
- e . Hiçbir zaman

27 Sence en çok küfür edenler kimlerdir?

- a . En çok sevilen çocuklardır
- b . Çok sevilen çocuklardır
- c . Sevilen çocuklardır
- d . Az sevilen çocuklardır
- e . Hiç seilmeyen çocuklardır

[Handwritten signature]

T.C.
İSTANBUL VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 59090411-44-E.1279033
Konu : Anket Araştırma İzni

18.01.2019

ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ'NE
(Sosyal Bilimler Enstitüsü)

- İlgi: a) 12.2018 tarih ve 6220 sayılı yazınız.
b) Valilik Makamının 10.01.2019 tarih ve 725213 sayılı oluru.

Üniversiteniz Sosyal Bilimler Enstitüsü yüksek lisans öğrencisi Serkan TUNÇ'un "Akran Zorbalığında Küfür Kullanımının Okul Sosyal Hayatına Etkileri" konulu araştırma çalışması hakkındaki ilgi (a) yazınız ilgi (b) valilik onayı ile uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi ve araştırmacının söz konusu talebi; bilimsel amaç dışında kullanmaması, uygulama sırasında bir örneği müdürlüğümüzde muhafaza edilen mühürlü ve imzalı veri toplama araçlarının kurumlarınıza araştırmacı tarafından ulaştırılarak uygulanması, katılımcıların gönüllülük esasına göre seçilmesi, araştırma sonuç raporunun müdürlüğümüzden izin alınmadan kamuoyuyla paylaşılmaması koşuluyla, gerekli duyurunun araştırmacı tarafından yapılması, okul idarecilerinin denetim, gözetim ve sorumluluğunda, eğitim-öğretimi aksatmayacak şekilde ilgi (b) Valilik Onayı doğrultusunda uygulanması ve işlem bittikten sonra 2 (iki) hafta içinde sonuçtan Müdürlüğümüz Strateji Geliştirme Bölümüne rapor halinde bilgi verilmesini arz ederim.

Levent ÖZİL
Müdür a.
Müdür Yardımcısı

- EK:
1- Valilik Onayı
2- Ölçekler

Millî Eğitim Müdürlüğü Binbirdirek M. İnran Öktem Cad.
No:1 Eski Adliye Binası Sultanahmet Fatih/İstanbul
E-Posta: sgb34@meb.gov.tr

A. BALTA VHKİ
Tel: (0 212) 455 04 00-239

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evrak.neml.meb.gov.tr> adresinden 0c73-7d17-3d8d-847f-4698 kodu ile teyit edilebilir.

Evrak Tarih ve Sayısı: 06/12/2018-E.6220

Altunizade Mahallesi Haluk Türksay Sokak No:14 34662 Üsküdar/İSTANBUL
T: 0216 400 22 22 F: 0216 474 12 56 bitgi@uskudar.edu.tr

T.C.
ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ
GİRİŞİMSEL OLMAYAN ARAŞTIRMALAR
ETİK KURULU BAŞKANLIĞI

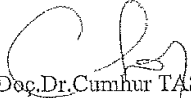
SAYI: B.08.6.YÖK.2.ÜS.0.05.0.06 /2018/863

25/10/2018

Prof.Dr.İsmet Galip YOLCUOĞLU
Serkan TUNÇ

Üsküdar Üniversitesi Girişimsel Olmayan Araştırmalar Etik Kurulunun 25/10/2018 tarihinde yapılan 11 No.lu toplantısında "Akran Zorbahçında Küfür Kullanımının Okul sosyal Hayatına Etkileri" adlı araştırma projenizin etik açıdan uygun olduğuna karar verilmiştir.

Bilgilerinize rica ederim.

Doç.Dr. Cumhuri TAY
Girişimsel Olmayan Araştırmalar Etik
Kurulu Başkanı

ÜÜ.FR.075 Reziyon No: 0 (15.03.2017)

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı : Serkan TUNÇ

Doğum Yeri ve Tarihi : Kartal 21.03.1972

Eğitim Durumu

Yüksek Lisans Eğitimi : Üsküdar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü

Sosyal Hizmet Anabilim Dalı 2017-2019

Lisans Eğitimi : İstanbul Üniversitesi Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi

Coğrafya Bölümü 2010-2014

Bildiği Yabancı Diller : Almanca B1 Seviye

İngilizce B1 Seviye

İş Deneyimi : Ücretli İngilizce Öğretmeni

2018-2019 Emine Yıldız Ortaokulu / Tuzla - İstanbul

2017-2018 Gazi Mustafa Paşa İlkokulu / Tuzla-İstanbul

2017-2018 Gazi Mustafa Paşa Ortaokulu / Tuzla - İstanbul

2016-2017 Yunus Emre Ortaokulu / Tuzla - İstanbul

2016-2017 Halil Türkkân İmam Hatip Ortaokulu / Tuzla- İstanbul

2015-2016 Emlak Konut Cemil Meriç Ortaokulu / Tuzla- İstanbul

Kongre, Kurs ve Seminerler:

11-12 05.2018 Mülteciler ve Sosyal Hizmet Kongresi, İstanbul Aydın Üniversitesi,
İstanbul

Kongre Bildirileri:

Sözlü Bildiri Sunumu

02.04.2019 III. International Social Sciences and Humanities Berlin Conference, Berlin, Almanya, Şiddetin Öğrencilerin Okul Başarılarına Etkisinin İncelenmesi İstanbul İli Tuzla Örneği

11.05.2018 Mülteciler ve Sosyal Hizmet Kongresi, İstanbul Aydın Üniversitesi, Okullarda Sosyal Hizmet Uygulaması

Eğitim ve Sertifikalar :

14 Mayıs 2018 Sosyal Hizmette Multidisipliner Çalışma, Kuram, Uygulama ve SİR Yazma Eğitim Sertifikası

(SOHYED) Sosyal Hizmet ve Yaşam Boyu Eğitim Derneği, İstanbul

14 Mayıs 2018 İnsan Hizmetlerinde Stres ve Tükenmişlikle Baş etme Eğitim Sertifikası (SOHYED) Sosyal Hizmet ve Yaşam Boyu Eğitim Derneği, İstanbul

14 Mayıs 2018 Sosyal Politika ve Sosyal Refah Uygulamaları Eğitim Sertifikası

(SOHYED) Sosyal Hizmet ve Yaşam Boyu Eğitim Derneği, İstanbul

30.06.2015 Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi, Pedagojik Formasyon, İstanbul